

POLONUS

Pismo Związku Polaków w Rumunii
Revista Uniunii Polonezilor din România

3 (212) 2014

Al VIII-lea Congres al Uniunii Polonezilor din România VIII Zjazd Związku Polaków w Rumunii

Biuro Wykonawcze Związku Polaków w Rumunii

Cel de al VIII-lea Congres al Uniunii Polonezilor din România a fost convocat pentru ziua de 1 martie a.c. Conform Statutului U.P.R., cu reprezentare de 1 la 25, au sosit la Suceava 150 de delegați din cele 14 filiale (11 din Bucovina și 3 din București, Constanța, Iași).

Lucrările Congresului au fost deschise de Ghervazen Longher care a urat bun-venit oaspeților: Cătălin Nechifor – președintele Consiliului Județean Suceava, Ion Lungu – primarul municipiului Suceava, Boreslaw Ștefan Petrașuc – președintele Uniunii Ucrainenilor din România – ținutul Bucovina, preoții din decanatul Bucovina și tuturor delegaților sosiți la congres.

La început a luat cuvântul Excelența Sa Marek Szczygieł – ambasadorul R.P. la București care a dat citire scrisorii Președintelui R.P. Bronisław Komorowski adresată delegaților la congres. Apoi a afirmat că activitatea Uniunii Polonezilor, dar mai ales a președintelui sunt bine cunoscute la Ambasadă și că activitatea UPR este orientată către întărirea identității naționale.

Președintele Consiliului Județean Suceava Cătălin Nechifor a apreciat colaborarea cu Uniunea Polonezilor care este un model pentru alte minorități naționale, iar primarul Ion Lungu a evidențiat locul pe care îl ocupă minoritatea polonă în peisajul multiethnic bucovinean. A mai luat cuvântul reprezentantul minorității ucrainene, iar pr. Iulian Kropp a evocat pe

VIII Zjazd Związku Polaków w Rumunii zwołany został na dzień 1 marca br. Zgodnie ze statutem organizacji, na zjazd przybyło 150 delegatów (co 25 członków) z 14 filii – 11 z Bukowiny i trzech z Bukaresztu, Konstancy i Jass.

Prace zjazdu otworzył Gerwazy Longher, witając gości: Cătălina Nechifora – przewodniczącego Rady Wojewódzkiej Suczawa, burmistrza Iona Lungu, Boreslawa Ștefana Petrașuca – prezesa Związku Ukraińców w Rumunii z regionu Bukowiny, księży dziekanatu bukowińskiego oraz wszystkich przybyłych na zjazd delegatów.

Jako pierwszy głos zabrał J.E. Marek Szczygieł – Ambasador RP

Od prawej: Boreslaw Petrașuc, Cătălin Nechifor, J.E. Ambasador Marek Szczygieł, Victoria Longher i Ioan Lungu

w Bukareszcie, który odczytał list Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego adresowany do delegatów. Powiedział on także, że działalność Związku Polaków w Rumunii, a przede wszystkim jego prezesa, na rzecz wzmacniania tożsamości narodowej są cenione przez Ambasadę RP.

Przewodniczący Rady Wojewódzkiej Suczawa Cătălin Nechifor wysoko ocenił współpracę ze Związkiem Polaków, która mogłaby stanowić wzór dla innych mniejszości, a burmistrz Ion Lungu podkreślił

Prezes Gerwazy Longher

părintele Ștefan Babiăș, în amintirea lui s-a păstrat un moment de reculegere și s-a spus Tatăl Nostru.

Lucrările propriu-zise ale congresului au început cu alegerea prezidiului alcătuit din Bogdan Polipciuc – președinte, pr. Iulian Kropp, Iosif Irișec,

Burmistrz Ioan Lungu

Cristina Cehaniuc și Edviga Molner și a comisiilor de lucru: comisia pentru Statut (Stanislava Iachimovschi, Mariana Gamazeliuc, Anton Perlanovschi), comisia pentru redactarea procesului verbal (Barbara Breabăn, Ana Zielonca, Cazimir Ostrovschi), comisia de numărare a voturilor (Cazimir Mețec, Ștefan Valașciuc, Ghervaze Marculac).

Darea de seamă pe patru ani (2010-2014) prezentată de Ghervazen Longher a evidențiat realizările

J.E. Ambassador Marek Szczygiel

ważne miejsce mniejszości polskiej w krajobrazie wie-
loetnicznej Bukowiny. Głos zabrał także przedstawiciel
mniejszości ukraińskiej, a ks. Iulian Kropp wspomniãł
postać dziekana Ștefana Babiășa, którego pamięć
uczczono minutã ciszy i modlitwã „Ojcze nasz”.

Przewodniczący Cătălin Nechifor

Właściwe prace zjazdu rozpoczęły wybory
prezydium, w skład którego weszli: Bogdan Polipciuc –
przewodniczący, ks. Iulian Kropp, Iosif Irișec, Cristina
Cehaniuc i Edviga Molner oraz komisji roboczych:
komisji statutowej (Stanislava Iachimovschi, Mariana
Gamazeliuc, Anton Perlanovschi), komisji ds. protokołu
(Barbara Breabăn, Ana Zielonca, Cazimir Ostrovschi),
komisji skrutacyjnej (Cazimir Mețec, Ștefan Valașciuc,
Ghervaze Marculac).

Sprawozdanie Gerwazego Longhera z ostat-
nich czterech lat (2010-2014) zaprezentowało osią-
gnięcia Związku Polaków w Rumunii. Głównym ce-
lem wszelkich działań było zachowanie tożsamości
narodowej. Omówiono w sprawozdaniu zagadnienie
nauczania języka polskiego, sytuację kościołów na
Bukowinie, działalność zespołów „Mała Pojana” i „Soł-
czanka”, sprawę Domów Polskich i inne.

Boreslaw Petrașuc

Uniunii Polonezilor din România. Scopul principal al tuturor acțiunilor a fost păstrarea identității naționale. Au fost abordate: problema învățământului în limba maternă, situația bisericilor din Bucovina, activitatea ansamblurilor „Mała Pojana” și „Sołonzanka”, Casele Polone ș.a.

Pe marginea dării de seamă au luat cuvântul: Bogdan Polipciuc, Cristina Cehaniuc, Iosif Irișec,

Na marginesie sprawozdania głos zabrali: Bogdan Polipciuc, Cristina Cehaniuc, Iosif Irișec, Ștefan Valașciuc, Iadviga Alexandrovici, Ana Zielonca, Barbara Breabăn i Eugenia Duță. Wszyscy oni wyrazili wolę uczestnictwa w podniesieniu jakości działalności Związku Polaków w okresie kolejnych czterech lat (2014-2018).

Kolejnym punktem prac były wybory kierownictwa Związku Polaków. 146 na 150 delegatów zagłosowało na kandydaturę Gerwazego Longhera jako prezesa. W jawnym głosowaniu wybrano Cazimira Longiera i Bogdana Polipciuca jako wiceprezesów, Janinę Bivol na sekretarza oraz Antona Perlanovschiego na członka Biura Wykonawczego. Wybrano także komisję rewizyjną w składzie: Vladimir Șcepanšchi, Rozalia Bucevschi i Iosif Tunia oraz komisję

Ștefan Valașciuc, Iadviga Alexandrovici, Ana Zielonca, Barbara Breabăn, Eugenia Duță. Toți vorbitorii și-au exprimat hotărârea de a contribui la creșterea calității activității U.P.R. în următorii 4 ani (2014-2018).

A urmat alegerea conducerii Uniunii. 146 de delegați din 150 au votat pe Ghervazen Longher – președinte, iar prin vot deschis pe cei 2 vicepreședinți – Cazimir Longher și Bogdan Polipciuc, secretar Janina Bivol, membru Anton Perlanovschi. De asemenea s-a ales comisia de revizie compusă din Vladimir Șcepanschi, Rozalia Bucevschi, Iosif Tunia și comisia de judecată colegială alcătuită din Cazimir Mețec, Mateuș Staszkovian și Gabriel Klimowicz.

sădu koleżeńskiego w składzie: Cazimir Mețec, Mateuș Staszkovian i Gabriel Klimowicz.

În încheiere, președintele reales a mulțumit pentru încrederea acordată și a subliniat că cele mai importante obiective pentru următorii 4 ani sunt: școlile, Casele Polone și oamenii.

Stanislava Iachimovschi

Na zakończenie wybrany prezes podziękował za okazane mu zaufanie i podkreślił, że najważniejsze w następnej czteroletniej kadencji będą dla niego szkoły, Domy Polskie i ludzie.

Tłum. E. Wieruszewska-Calistru

Zdjęcia: I. Olszewska-Marculeac

Multiculturalism în Bucovina

Wielokulturowość Bukowiny

**Dziedkan Wydziału Inżynierii Żywności Sonia Amariei
otwiera uroczystości w otoczeniu prezesa Gerwazego Longhera,
Stanisławy Jakimowskiej i Anny Zielonki**

Słowa błogosławionego Jana Pawła II, że prawdziwa świętość oznacza przeniesienie nauk bożych do codziennego życia w rodzinie, szkole, pracy stanowią credo dla mniejszości polskiej zamieszkującej nasze województwo, co widać we wszystkich ich przedsięwzięciach. Przenoszą świętość do rodziny, szkoły i całej wspólnoty poprzez dobrze wykonaną pracę, profesjonalizm i ciągłą dbałość o nowe pokolenia.

Cuvintele fericitului Papă Ioan Paul al II-lea despre faptul că devărata sfințenie înseamnă să aduci învățăturile sfinte în viața de zi cu zi, în familie, la școală, la serviciu, reprezintă un crez pentru comunitatea poloneză din județul nostru, aspect observat în tot ceea ce întreprinde. Aducerea sfințeniei în familie, școală, comunitate se realizează prin lucrul bine făcut, prin profesionalism și prin grija permanentă pentru tână generație.

Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava a celebrat, în data de 7 martie 2014, 24 de ani de la momentul în care Institutul

Uniwersytet Stefana Wielkiego w Suczawie obchodził 7 marca 2014 r. 25-lecie powstania Instytutu Inżynierii, powołanego na podstawie Decyzji Zarządu Uniwersyteckiego nr 225. Z tej okazji Wydział Inżynierii Żywności zorganizował pierwszą edycję sympozjum pod tytułem „Wielokulturowość na Bukowinie. Etno – kuchnia. Mniejszość Polska”. Jego celem było promowanie tradycyjnych dań kuchni polskiej, stroju oraz tańców ludowych. Nasze kubki smakowe cieszyły specjalnie przygotowane przez polskie gospodynie dania, takie jak: bigos, knedle, sernik, galareta, zachwyliła nas wyjątkowość strojów ludowych, a duszę

ucieszyła muzyka i tańce zaprezentowane na scenie przez pięknych i młodych artystów.

Podczas wydarzenia zaszczyliła nas swoją obecnością pani Stanisława Jakimowska, prezes Stowarzyszenia Polaków w Suczawie, która w kilku emocjonujących słowach przedstawiła specyfikę i obraz Polaków. Podobnie, dzięki obecności pana Gerwazego Longhera, Prezesa Związku Polaków w Rumunii, uczestnicy dowiedzieli się o najważniejszych osiągnięciach Związku i jego jako posta.

Tańce ludowe w wykonaniu dzieci ubarwiły i rozświetliły wydarzenie, ciesząc

de Subingineri a devenit, prin Hotărârea de Guvern nr. 225, universitate. Cu acest prilej, Facultatea de Inginerie Alimentară a organizat un simpozion numit „Multiculturalism în Bucovina. Etno-Alimente. Comunitatea Poloneză”, aflat la prima ediție. Prin conferința aceasta s-a dorit promovarea mâncărilor tradiționale poloneze, dar și a portului și dansurilor populare. Ne-au bucurat papilele gustative, specialități preparate de gospodine poloneze, precum bigos, pierogi, knedle, sernik, galareta; ne-a încântat privirea unicitatea și frumusețea costumelor și ne-au mângâiat sufletul muzica și dansurile populare, puse în scenă de frumoși și tineri artiști.

În cadrul evenimentului, ne-a onorat cu prezența doamna Stanislava Iachimovschi, președinta Asociației Polonezilor din Suceava, care a ținut un cuvânt emoționant despre specificitatea și autenticitatea polonezilor. De asemenea, prin deosebita participare a domnului Ghervazen Longer, președintele Uniunii Polonezilor din România, auditoriul a cunoscut aspecte privind realizările cele mai însemnate ale activității Uniunii și a sale ca deputat.

Rupte din sufletul copiilor, momentele de dans popular au adus culoare și lumină studenților, dar și cadrelor universitare. Membrii ansamblului „Sołoncanka”, din Solonețu Nou, îndrumați cu atâta măiestrie de către doamna Ana Zielonca, prin frumusețea mișcărilor lor au deschis poarta către o lume magică, unde abundă dragostea și respectul pentru om, pentru cultură. Mândria de a fi polonez, fericirea de a putea păstra cu sfințenie tradițiile și cultura poloneză, dar mai mult decât orice, religia catolică, au făcut ca o mănunchi de oameni sufletești să fie apreciați și stimați de întreaga Românie.

Gabriel Liiceanu afirmă că „edificiul afectiv” al fiecărei persoane e dat de mâna aceea de oameni

studentów i wykładowców. Członkowie zespołu „Sołoncanka” z Nowego Solonca, prowadzonego z wielkim profesjonalizmem przez panią Anę Zielonkę, poprzez piękne układy taneczne, wprowadzili nas do magicznego świata, w którym panuje miłość i szacunek dla człowieka i kultury. Duma z bycia Polakiem, radość z możliwości kontynuowania tradycji i kultury polskiej, a ponad wszystko religii katolickiej, sprawiła, że ta stosunkowo nieliczna grupa ludzi o wielich sercach jest ceniona i szanowana w całej Rumunii.

Gabriel Liiceanu stwierdził, że „uczuciowy filar” każdego człowieka tworzy ta garstka ludzi,

„care ne fac pe fiecare în parte să nu regretăm că suntem, și reprezintă, chit că o știm sau nu, stratul de protecție care ne ajută să trecem prin viață”. Tot așa și comunitatea poloneză reprezintă o mare familie, formată din oameni frumoși la chip și la suflet, care se ajută și sprijină reciproc, care respectă poporul român și care reușește să-și păstreze demnitatea și onoarea indiferent de fericirea sau tristețea zilelor trăite. Ne înclinăm în fața lor!

asist. univ. Simona Ștefăroi

Zdjęcia : F. Marculeac

„którzy powodują, że nie żałujemy, że istniejemy i tworzy, czy o tym wiemy czy nie, warstwę ochronną pomagającą nam przejść przez życie”. Tak właśnie mniejszość polska tworzy wielką rodzinę, złożoną z pięknych ludzi na ciele i duszy, którzy pomagają sobie i wspierają się nawzajem, szanują naród rumuński i którym udaje się zachować godność i honor niezależnie od szczęścia czy smutków przeżytych dni. Złóżmy im pokłon!

Tłum. I. Olszewska-Marculeac

„Galeria multiculturală a femeilor de astăzi”

În data de 21 martie a.c. a avut loc întâlnirea de lucru a membrilor comisiei de cultură, culte și mass – media a Consiliului Minorităților Naționale. Lucrările comisiei s-au desfășurat la Palatul Național al Copiilor în cadrul programului „Salonul de Carte și Muzică”. În cadrul programului, organizat de către Amplus International Ltd. în parteneriat cu Departamentul pentru Relații Interetnice, a fost inclusă o masă rotundă

Alina Spaine *podczas prezentacji*

„Multikulturalna galeria współczesnych kobiet”

Stanisława Jakimowska

21 marca tr. odbyło się spotkanie robocze komisji kultury, wyznań i środków masowego przekazu Rady Mniejszości Narodowych. Prace komisji przebiegały w Pałacu Dzieci w ramach Salonu

pe tema „Galeria multiculturală a personalităților feminine de astăzi”, dedicată femeilor ce aparțin minorităților naționale din România.

Din partea comunității noastre i-am dedicat un omagiu doamnei Iachimovschi Stanislava – Președintele de Onoare al Uniunii Polonezilor din Romania.

S-a născut în anul 1941 în Cernăuți, într-o familie poloneză, care s-a refugiat în România, în anul 1944 din fața trupelor sovietice. Timp de șase săptămâni (martie-aprilie 1944) familia a călătorit într-un vagon de marfă atașat la garnituri militare cu opriri la Codlea, Arad, Deva și Salonta unde a rămas până în 1960 când familia s-a mutat la Suceava.

La Salonta a urmat școala primară și a absolvit Liceul „Arany János”. După susținerea examenului de bacalaureat la Oradea, a intrat la Facultatea de Filologie a Universității „Babeș-Bolyai” pe care a absolvit-o în anul 1964. Între timp, părinții s-au mutat la Suceava și aici a luat repartiție guvernamentală. Între anii 1964-1996 a predat limba și literatura română la mai multe licee din oraș.

Împreună cu soțul său a făcut parte din grupul de inițiativă care a reactivat, în anul 1990, Asociația Polonezilor din Suceava, după o întrerupere de 40 de ani, asociație care a preluat și continuă tradițiile Asociației Polone de Ajutor Frățesc și de Lectură întemeiate în anul 1903.

A început să lucreze în redacția publicației bilingve „Polonus”, apărute la București și mutată ulterior la Suceava. De 18 ani este redactor șef al publicației. Din anul 1999 este președinte al Asociației Polonezilor din Suceava. Activitatea ei a fost apreciată fiind președinte de onoare al Uniunii Polonezilor din România.

De 16 ani este coorganizatoare a simpozionului științific internațional din cadrul Zilelor Culturii Polone sub deviza „Mai aproape unii de alții”. Simpozionul are ca temă relațiile polono-române. Referatele prezentate sunt editate, iar redactarea textelor în limba română și traducerea din polonă îi aparțin. S-a implicat și în organizarea altor manifestări și aniversări.

Książki i Muzyki. Włączono w nie zorganizowany przez Amplus International Ltd., we współpracy z Departamentem Relacji Interetnicznych, okrągły stół na temat „Multikulturalna galeria współczesnych kobiet”, poświęcony sylwetkom kobiet należących do mniejszości narodowych zamieszkujących Rumunię.

Występując w imieniu mniejszości polskiej zaprezentowałam sylwetkę Stanisławy Jakimowskiej – prezesa honorowego Związku Polaków w Rumunii.

Stanisława Jakimowska urodziła się w 1941 r. w Czerniowcach w polskiej rodzinie, która w 1944 r. schroniła się w Rumunii z powodu zajęcia Czerniowiec przez armię radziecką. Przez sześć tygodni (marzec-kwiecień 1944 r.) wagonem towarowym dołączonym do wojskowego składu podróżowali zatrzymując się w Codlea, Arad, Deva i wreszcie w Salonta, gdzie pozostawali do 1960 r., kiedy to przenieśli się do Suczawy.

W Salonta Stanisława Jakimowska ukończyła szkołę podstawową i liceum im. Arany János. Po egzaminie maturalnym złożonym w Oradea, wstąpiła na Wydział Filologiczny na Uniwersytecie im. Babeș-Bolyai, który ukończyła w 1964 r. W międzyczasie jej rodzice przenieśli się do Suczawy, a ona otrzymała tu skierowanie do pracy. W latach 1964-1996 pracowała jako nauczyciel języka rumuńskiego w kilku szkołach średnich.

Wraz z mężem wchodzili w skład grupy Polaków, która w 1990 r. reaktywowała Stowarzyszenie Polaków w Suczawie, po 40-letniej przerwie w działalności powstałego w 1903 r. Towarzystwa Bratniej Pomocy i Czytelni Polskiej.

Rozpoczęła pracę w redakcji dwujęzycznego miesięcznika „Polonus”, powstałego w Bukareszcie, z czasem przeniesionego do Suczawy. Od 18 lat jest jego redaktorem naczelnym. Od 1999 r. pełni funkcję prezesa Stowarzyszenia Polaków w Suczawie. Jej działalność doceniono, nadając jej także funkcję honorowego prezesa Związku Polaków w Rumunii.

Od 16 lat jest współorganizatorką międzynarodowego sympozjum naukowego na temat relacji polsko-rumuńskich, odbywającego się w ramach Dni Polskich pod hasłem „Blżej siebie”. Prezentowane referaty są publikowane, a redakcją tekstów rumuńskich

A reprezentat Uniunea Polonezilor din România la congrese și întâlniri ale diasporei poloneze din Europa și din lume (Pułtusk și Varșovia – Polonia, Budapesta – Ungaria, Teszyn – Cehia, Vilnius – Lituania, Londra, Paris).

Activitatea ei a fost recunoscută de cele mai înalte autorități poloneze, fiind distinsă cu medaliile „Pro Patria” și „Pro Memoria” precum și cu „Crucea de Aur de Merit”.

Alina Spaine

i traduceri z języka polskiego zajmuje się Stanisława Jakimowska. Jest także organizatorem wielu innych imprez i rocznic.

Reprezentowała Związek Polaków w Rumunii na zjazdach i spotkaniach Polonii europejskiej i światowej (w Pułtusku, Warszawie, Budapeszcie, Cieszynie, Wilnie, Londynie, Paryżu).

Działalność Stanisławy Jakimowskiej najwyższe polskie władze uhonorowały nadaniem wysokich odznaczeń: „Pro Patria” i „Pro Memoria” oraz Złotym Krzyżem Zasługi.

Tłum. E. Wieruszewska-Calistru

**PIĘKNA NASZA
POLSKA CAŁA**

**FRUMOASĂ ESTE
POLONIA NOASTRĂ**

POLSKIE OBIEKTY NA LIŚCIE ŚWIATOWEGO DZIEDZICTWA UNESCO

UNESCO jest organizacją multilateralną, koordynującą działania służące rozwojowi międzynarodowej współpracy kulturalnej, oświatowej oraz naukowej.

Lista Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego Ludzkości składa się z obiektów objętych szczególną ochroną tej międzynarodowej organizacji ze względu na ich unikatową dla ludzkości wartość kulturową bądź przyrodniczą.

Lista obejmuje 981 obiektów w 160 krajach. W sprawie wpisania danego obiektu na listę decyduje Komitet Światowego Dziedzictwa w trakcie corocznej sesji, począwszy od 1977 r., zaś nominacje zgłaszane są przez poszczególne kraje. Na liście Światowego Dziedzictwa UNESCO wpisanych jest 14 polskich obiektów. Są to fragmenty miast, świątynie, zamki,

OBIECTIVE POLONEZE PE LISTA PATRIMONIULUI MONDIAL UNESCO

UNESCO este o organizație multilaterală, care coordonează activități având ca scop dezvoltarea colaborării internaționale, culturale, științifice și de învățământ.

Lista Patrimoniului Mondial Cultural și Natural al Omenirii se compune din obiectivele cuprinse prin deosebita grijă a acestei organizații internaționale, datorită valorii lor culturale sau naturale unicate pentru omenire.

Lista cuprinde 981 de obiecte din 160 de țări. În problema înscrierii respectivului obiect pe listă decide Comitetul Patrimoniului Mondial în timpul sesiunii anuale, începând din anul 1977, iar nominalizările sunt prezentate de fiecare țară. Pe lista Patrimoniului Mondial UNESCO sunt înscrise 14 obiective poloneze. Acestea sunt fragmente de orașe, biserici, castele, un parc sau

Krakowski Rynek

park i puszcza, muzeum obozu zagłady oraz zabytki techniki. Każdy z nich jest unikatowym skarbem kultury i dziedzictwa Polski.

Zwiedzając Polskę wzdłuż i wszerz poznać można jej bogatą historię za pomocą wielu zabytków. I choć najazdy, potop szwedzki, rozbiory i zawierucha wojenna spowodowały, że część wspaniałych budowli zostało zniszczonych, to jednak dalej jest w Polsce wiele miejsc, które trzeba odwiedzić.

Podziwiać można budynki świeckie, przede wszystkim pałace i dwory, wiele zabytków przemysłowych, a także układy urbanistyczne miast. Wspaniała architektura dotyczy także kościołów, klasztorów, kaplic i cmentarzy. Pochodzą one z wielu epok historycznych, dając wspaniałą przekroję architektonicznych dokonań w Polsce. Część wzoruje się na światowych trendach, a część prezentuje rodzime wzory.

Czyż może istnieć lepsza rekomendacja dla zabytków jak Lista Światowego Dziedzictwa UNESCO?

Obiekty będą prezentowane chronologicznie, zgodnie z kolejnością wpisywania ich na Listę.

Miejscem wpisanym na Listę Światowego Dziedzictwa w 1978 r., czyli jako jedno z pierwszych 12 obiektów na świecie, był Kraków. Wpis obejmuje Stare Miasto w obrębie dawnych murów, Wzgórze Wawelskie oraz dzielnicę Kazimierz ze Stradomem. W 2010 r. została utworzona strefa buforowa dla wpisanego obszaru.

Stare Miasto Krakowa, dawna stolica Polski, leży u stóp Zamku Królewskiego na Wawelu. XIII-wieczne miasto kupieckie posiada największy w Europie rynek, liczne zabytkowe kamienice oraz bogato wyposażone pałace i kościoły. O świetnej przeszłości Krakowa świadczą fragmenty XIV-wiecznych murów miejskich, położona na południu miasta średniowieczna dzielnica Kazimierz z zabytkowymi synagogami, Uniwersytet Jagielloński oraz gotycka katedra, w której pochowani są królowie Polski.

Na łamach „Polonusa” wielokrotnie pisaliśmy o najważniejszych zabytkach Krakowa, dlatego nie będziemy do nich wracać, natomiast w następnym numerze zaprezentujemy Wieliczkę, obiekt wpisany wraz z Krakowem na pierwszą Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

o pądure virgină, muzeul unui lagăr de exterminare sau monumente ale tehnicii. Fiecare din ele este o comoară unică a culturii și patrimoniului Poloniei.

Vizitând Polonia de-a lungul și de-a latul se poate cunoaște bogata ei istorie cu ajutorul multor monumente. Deși invaziile, potopul suedez, împărțirile și vijelia războiului au făcut ca o parte din splendidele construcții să fie distruse, totuși mai există în Polonia multe locuri care trebuie vizitate.

Se pot admira clădiri laice, în primul rând palate și conace, multe obiective industriale, precum și sisteme urbane ale orașelor. O arhitectură strălucită o întâlnim de asemenea la biserici, mănăstiri, capele și cimitire. Ele provin din diferite epoci istorice, creând o splendidă imagine a realizărilor arhitectonice ale Poloniei. O parte din ele se bazează pe trenduri mondiale, iar o parte prezintă modele autohtone.

Poate să existe o mai bună recomandare pentru monumente decât Lista Patrimoniului Mondial UNESCO?

Obiectivele vor fi prezentate cronologic, conform înscrierii lor pe Listă.

Locul înscris pe Lista Patrimoniului Mondial în anul 1978, adică unul din primele 12 obiective din lume a fost Cracovia. Inscrisul cuprinde Orașul Vechi, în limita vechilor ziduri de apărare, Colina Wawel, precum și cartierul Kazimierz cu Stradom. În anul 2010 a fost delimitată zona bufor a spațiului respectiv.

Orașul Vechi al Cracoviei, veche capitală a Poloniei, este așezat la poalele Castelului Regal din Wawel. Orașul negustoresc din secolul al XIII-lea are cea mai mare piață din Europa, multe clădiri de patrimoniu, precum și palate și biserici ornamentate bogat. Despre trecutul splendid al Cracoviei vorbesc fragmentele zidurilor orașului din secolul al XIV-lea, cartierul medieval Kazimierz așezat în sudul orașului, sinagogile monumentale, Universitatea Jagiellonă, precum și catedrala gotică în care sunt înmormântați regii Poloniei.

În paginile revistei „Polonus” de multe ori am scris despre cele mai importante monumente ale Cracoviei, de aceea nu ne întorcem la ele, în schimb în numărul următor vom prezenta Wieliczka, obiectivul înscris împreună cu Cracovia pe prima Listă a Patrimoniului Mondial UNESCO.

Barbara Breabăn

KALENDARIU ROCZNIC 2014 CALENDARUL ANIVERSĂRIILOR

KWIECIEŃ

2 IV – 380. rocznica urodzin **Stanisława Jabłonowskiego** (1634-1702), hetmana wielkiego koronnego, jednego z najwybitniejszych dowódców polskich;

3 IV – 165. rocznica śmierci **Juliusza Słowackiego** (1809-1949), poety i dramaturga, wieszcz narodowy epoki romantyzmu;

4 IV – 220. rocznica **bitwy pod Raclawicami** (1794);

APRILIE

2 IV – 380 de ani de la nașterea lui **Stanisław Jabłonowski** (1634-1702), marele hatman al coroanei, unul din renumiții comandanți polonezi;

3 IV – 165 de ani de la moartea lui **Juliusz Słowacki** (1809-1949), poet și dramaturg, bardul național al epocii romantismului;

4 IV – 220 de ani de la **bătălia de la Raclawice** (1794);

- 5 IV** – 25. rocznica zakończenia obrad „okrągłego stołu” i podpisania porozumienia (1989);
- 6 IV** – 100. rocznica śmierci **Józefa Chelmońskiego** (1849-1914), malarza, mistrza wiejskich krajobrazów;
- 7 IV** – 65. rocznica urodzin **Janusza Andermana** (1949), pisarza, tłumacza, reżysera;
- 8 IV** – 80. rocznica śmierci **Władysława Skoczylasa** (1883-1934), grafika, malarza, rzeźbiarza, twórcy nowoczesnego drzeworytu polskiego;
- 9 IV** – 70. rocznica śmierci **Bolesława Wallek-Walewskiego** (1885-1944), kompozytora i dyrygenta;
- 10 IV** – 10. rocznica śmierci **Jacka Kaczmarskiego** (1957-2004), pieśniarza, poety i kompozytora;
- 11 IV** – 70. rocznica śmierci **Brunona Winawera** (1883-1944), komediopisarza, prozaika, felietonisty;
- 12 IV** – 40. rocznica śmierci **Bogusława Klimczuka** (1921-1974), kompozytora, pianisty i dyrygenta;
- 13 IV** – 35. rocznica śmierci **Mariana Załuckiego** (1920-1979), poety, satyryka, autora książek dla dzieci;
- 15 IV** – 10. rocznica śmierci **Karola Dejny** (1911-2004), językoznawcy, polonisty i sławisty;
- 16 IV** – 80. rocznica urodzin **Haliny Snopkiewicz** (1934-1980), pisarki i tłumaczki, autorki powieści dla młodzieży;
- 17 IV** – 100. rocznica urodzin **Józefa Burszty** (1914-1987), etnografa, socjologa i historyka;
- 18 IV** – 160. rocznica śmierci **Józefa Elsnera** (1769-1854), kompozytora, pedagoga, nauczyciela Fryderyka Chopina;
- 19 IV** – 100. rocznica urodzin **Wiesława Lange** (1914-1988), scenografa teatralnego i malarza;
- 21 IV** – 20. rocznica śmierci **Jacka Stwory** (1918-1994), prozaika, dziennikarza, satyryka;
- 22 IV** – 110. rocznica śmierci **Piotra Chmielowskiego** (1848-1904), historyka i krytyka literatury;
- 23 IV** – 45. rocznica śmierci **Krzysztofa Komedy** (1931-1969), kompozytora i pianisty jazzowego;
- 24 IV** – 230. rocznica śmierci **Franciszka Bohomolca** (1720-1784), komediopisarza, poety, publicyisty, redaktora; 100. rocznica urodzin **Jana Karskiego** (1914-2000), prawnika, dyplomaty, historyka, legendarnego kuriera Polskiego Państwa Podziemnego;
- 27 IV** – 60. rocznica śmierci Antoniego **Bolesława Dobrowolskiego** (1872-1954), geofizyka, podróżnika polarnego, pedagoga, inicjatora powstania Obserwatorium Seismologicznego w Warszawie, założyciela Towarzystwa Geofizyków; jego imieniem nazwano pierwszą polską stację polarną na Antarktydzie;
- 28 IV** – 110. rocznica urodzin **Jana Izydora Sztudyngera** (1904-1970), poety, satyryka i tłumacza;
- 29 IV** – 30. rocznica śmierci **Karola Estreichera** (1906-1984), historyka sztuki i bibliografa; dzięki jego staraniom Polska odzyskała wiele zrabowanych w czasie II wojny światowej dzieł sztuki;
- 30 IV** – 85. rocznica urodzin **Zygmunta Kubiaka** (1929-2004), pisarza, eseisty, tłumacza, znawcy kultury antycznej.
- 5 IV** – 25 de ani de la terminarea dezbaterilor „mesei rotunde” și semnarea înțelegerii (1989);
- 6 IV** – 100 de ani de la moartea lui **Józef Chelmoński** (1849-1914), pictor, maestru al peisajelor rurale;
- 7 IV** – 65 de ani de la nașterea lui **Janusz Anderman** (1949), scriitor, traducător, regizor;
- 8 IV** – 80 de ani de la moartea lui **Władysław Skoczylas** (1883-1934), grafician, pictor, sculptor, creatorul gravurilor poloneze moderne în lemn;
- 9 IV** – 70 de ani de la moartea lui **Bolesław Wallek-Walewski** (1885-1944), compozitor și dirijor;
- 10 IV** – 10 ani de la moartea lui **Jacek Kaczmarski** (1957-2004), cântăreț, poet și compozitor;
- 11 IV** – 70 de ani de la moartea lui **Bruno Winawer** (1883-1944), autor de comedii, prozator, foiletonist;
- 12 IV** – 40 de ani de la moartea lui **Bogusław Klimczuk** (1921-1974), compozitor, pianist și dirijor;
- 13 IV** – 35 de ani de la moartea lui **Marian Załucki** (1920-1979), poet, satiric, autor de cărți pentru copii;
- 15 IV** – 10 ani de la moartea lui **Karol Dejna** (1911-2004), lingvist, polonist și slavist;
- 16 IV** – 80 de ani de la nașterea **Halinei Snopkiewicz** (1934-1980), scriitoare și traducătoare, autoare de romane pentru tineret;
- 17 IV** – 100 de ani de la nașterea lui **Józef Burszta** (1914-1987), etnograf, sociolog și istoric;
- 18 IV** – 160 de ani de la moartea lui **Józef Elsner** (1769-1854), compozitor, pedagog, profesorul lui Frédéric Chopin;
- 19 IV** – 100 de ani de la nașterea lui **Wiesław Lange** (1914-1988), scenograf de teatru și pictor;
- 21 IV** – 20 de ani de la moartea lui **Jacek Stwora** (1918-1994), prozator, jurnalist, satiric;
- 22 IV** – 110 de ani de la moartea lui **Piotr Chmielowski** (1848-1904), istoric și critic literar;
- 23 IV** – 45 de ani de la moartea lui **Krzysztof Komeda** (1931-1969), compozitor și pianist de jazz;
- 24 IV** – 230 de ani de la moartea lui **Franciszek Bohomolec** (1720-1784), autor de comedii, poet, publicist, redactor; 100 de ani de la nașterea lui **Jan Karski** (1914-2000), avocat, diplomat, istoric, curier legendar al Statului Conspirativ Polonez;
- 27 IV** – 60 de ani de la moartea lui **Antoni Bolesław Dobrowolski** (1872-1954), geofizician, călător polar, pedagog, inițiatorul înființării Observatorului Seismologic din Varșovia, fondatorul Asociației Geofizicienilor, numele lui a fost dat primei stații polare poloneze din Antarctica;
- 28 IV** – 110 ani de la nașterea lui **Jan Izydor Sztudynger** (1904-1970), poet, satiric și traducător;
- 29 IV** – 30 de ani de la moartea lui **Karol Estreicher** (1906-1984), istoric de artă și bibliograf; datorită strădaniilor lui Polonia a redobândit multe opere de artă jefuite în timpul celui de-al II-lea război mondial;
- 30 IV** – 85 de ani de la nașterea lui **Zygmunt Kubiak** (1929-2004), scriitor, eseist, traducător, cunoscător al culturii antice.

Marzec

03.01. – Czerniowce: Ukazał się 4. numer 32. rocznika „Gazety Polskiej”, w którym opublikowano pierwszy odcinek artykułu pt. „Kto ma młodzież, ten ma przyszłość” oraz ogłoszenie lwowskiego ilustrowanego tygodnika „Skarbnica Polska Arcydział Literackich”.

03.01.-03. – Czerniowce: Ks. katecheta Leopold Schweiger prowadził rekolekcje dla uczniów Gimnazjum Polskiego.

03.04. – Lwów: IV. Ogólne zgromadzenie delegatów Galicyjskiego Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego. Podczas zgromadzenia Kazimierz Bohdanowicz i dr Stanisław Kwiatkowski zgłosili wniosek o subwencję dla czerniowieckiego Gimnazjum Polskiego. Do komisji rewizyjnej Galicyjskiego Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego ponownie wybrani zostali Krzysztof Abrahamowicz i Stefan bar. Moysa-Rosochacki. Dzięki mocnemu poparciu posła Stefana bar. Moysa-Rosochackiego ogólne zgromadzenie Galicyjskiego Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego we Lwowie przyznało Gimnazjum Polskiemu w Czerniowcach subwencję 400 kor.

03.05. – Czerniowce: Ukazał się 5. numer 32. rocznika „Gazety Polskiej”, a w nim m.in. sprawozdania z działalności Katolickiego Towarzystwa Dobroczynności w roku 1913 i Towarzystwa Opieki nad Terminatorami im. Kilińskiego w Czerniowcach.

03.05. – Czerniowce, sala Towarzystwa Muzycznego: Koncert pianistyczny Franciszka Łukasiewicza. W programie m.in. utwory Fryderyka Chopina, Ignacego Jana Paderewskiego, Teodora Leszetyckiego.

03.05. – Czerniowce: Odbyła się konferencja poselska, na której polski poseł dr Stanisław Kwiatkowski skrytykował zarówno posłów, jak i rząd za bierne zachowanie i bezczynność wobec gwałtownie rosnącej biedy Bukowińczyków. Przy okazji zwrócił uwagę na wielkie zasługi prezydenta Rady Kultury Krajowej dr. Kajetana Stefanowicza.

03.08. – Czerniowce: Ukazał się 6. numer 32. rocznika „Gazety Polskiej”, w którym wezwano czytelników do nabywania pasty „Mira” lwowskiego zakładu chemiczno-technicznego „Metan”, który opodatkował się na rzecz TSL.

03.08. – Czerniowce, sala Domu Polskiego: Walne zgromadzenie członków Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” (224 członków zwyczajnych i czterech honorowych) pod przewodnictwem prezesa Wajdeleka. Po wysłuchaniu sprawozdań wydziału, komisji kontrolującej i dyskusji uchwalono wybudować drugi kort tenisowy, przynoszący znaczne zyski „Sokołowi”, prezesem wybrano Walewskiego, wiceprezesem Wasylkiewicza, a do wydziału weszli: Hojnacki, Jachimowski, Niewiadomski, Panecki, Rottenburg, Rupik i Wejdelek. Omówiono również sprawę prze-

Martie

03.01. – Cernăuți: A apărut nr 4/32 al anuarului „Gazetei Polone” în care s-a publicat un fragment din articolul „Cine are tineret, acela are viitor” și anunțul săptămânalului ilustrat din Lvov „Comoara poloneză a Capodoperelor Literare”.

03.01-03. – Cernăuți: Pr. catehet Leopold Schweiger a condus recolecțiile pentru elevii Gimnaziului Polonez.

03.04. – Lvov: Cea de a IV-a adunare generală a delegaților Societății de Credit Agrar din Galiția. În timpul acestei adunări, Kazimierz Bohdanowicz și dr. Stanisław Kwiatkowski au prezentat o moțiune despre subvențiile pentru Gimnaziul Polonez. În comisia de revizie a Societății de Credit Agrar din Galiția au fost realeși Krzysztof Abrahamowicz și baronul Stefan Moysa-Rosochacki. Datorită puternicei susțineri a deputatului Stefan Moysa-Rosochacki, adunarea generală a Societății de Credit Agrar din Lvov a alocat Gimnaziului Polonez din Cernăuți o subvenție de 400 c.

03.05. – Cernăuți: A apărut nr. 5/32 al anuarului „Gazetei Polone” cuprinzând darea de seamă din activitatea Asociației Catolice Caritative pe anul 1913 și a Asociației Protecției Ucenicilor „Kiliński” din Cernăuți.

03.05. – Cernăuți, sala Societății Muzicale: Concertul pianistului Franciszek Łukasiewicz. În program, printre altele, creații de Frédéric Chopin, Ignacy Jan Paderewski, Teodor Leszetycki.

03.05. – Cernăuți: A avut loc conferința deputaților la care deputatul polonez dr. Stanisław Kwiatkowski a criticat atât deputații, cât și guvernul pentru atitudinea pasivă și inactivitatea față de creșterea impetuoasă a sărăciei bucovinenilor. Cu acest prilej a atras atenția asupra marilor merite ale președintelui Consiliului Culturii Țării – dr. Kajetan Stefanowicz.

03.08. – Cernăuți: A apărut nr. 6/32 al anuarului „Gazetei Polone” în care se apelează la cititori să procure pasta „Mira” produsă de întreprinderea chimico-tehnică „Metan” din Lvov ce contribuie la SȘP.

03.08. – Cernăuți, sala Casei Polone: Adunarea generală a membrilor Asociației de Gimnastică „Sokół” (224 membri obișnuiți și patru de onoare) sub conducerea președintelui Wejdelek. După audierea dărilor de seamă ale conducerii, comisiei de cenzori și discuții s-a decis construirea celui de al doilea teren de tenis ce ar aduce profit Asociației, președinte a fost ales Walewski, vicepreședinte Wasylkiewicz, iar în conducere au intrat: Hojnacki, Jachimowski, Niewiadomski, Panecki, Rottenburg, Rupik și Wejdelek. De asemenea, s-a discutat despre problema prelungirii

dłużenia kontraktu z Klubem Sportowym, budowy pawilonu na boisku i uporządkowania boiska. W czasie obrad drużyna Wolakowa zebrała 25 kor. na sokolnię.

03.08. – Czerniowce, sala obrad Rady Miejskiej: Walne zgromadzenie członków Katolickiego Towarzystwa Dobroczyńności pod przewodnictwem prezesa Karola Witkowskiego. W roku sprawozdawczym 1913 Towarzystwo miało 200 członków, których składki przyniosły 1065 kor. Wszelkie subwencje, dary i legaty dały 1500 kor., a adwentowa kwesta – 4536 kor., pozostałość z 1912 r. – 3760 kor. Towarzystwo utrzymywało Ochronkę (codziennie do 150 dzieci) i sierociniec (45 dziewcząt) SS. Felicjanek. Opiekę nad dziećmi obydwu instytucji sprawowały trzy zakonnice i pięć sióstr pod przewodnictwem przełożonej Matki Nikodemy. Majątek trwały Towarzystwa stanowiły dwie realności przy ul. św. Jana (wartości 49000 kor.), obciążone długiem hipotecznym 11110 kor. Instytucjami tymi opiekują się głównie Polacy i Polki, które w ramach Towarzystwa posiadają osobną sekcję na czele z Röhmerową i Węglowską. Dobroczyńcami instytucji byli m.in.: prezydentowa Freitagowa, Kazimierz Liskowacki z Czunkowa, poseł dr Aleksander Skibniewski oraz dr Stanisław Kwiatkowski i dr Antoni Świercho, bezinteresownie udzielający wychowankom pomocy lekarskiej. Funkcję prezesa Towarzystwa sprawował niezawodnie Karol Witkowski, a wiceprezesa Michał Trzciniński. Po wysłuchaniu sprawozdań, udzieleniu absolutorium i uchwaleniu preliminarza na rok 1914 uzupełniono skład wydziału wyborem dr. Agenora Frendla, Leona Kamienieckiego, Karola Neunteuffla i ks. Aleksandra Opolskiego. Na członków komisji kontrolującej ponownie wybrano Emila Fischera, Wacława Pilarza i Władysława Sedelmeyera, a do zarządu sekcji pań wybrano Kleinwächterową (przewodniczącą), Jorkaschową, Kwiatkowską i Storożyńską.

03.08. – Czerniowce, sala Gimnazjum Polskiego w Domu Polskim: Odczyt Zygmunta Lubertowicza na temat „Najważniejsze prądy w poezji polskiej XIX wieku”.

03.10. – Brody: W 35. roku życia, a w 10. kapłaństwa zmarł dr teologii ks. Ferdynand Mazur, który urodził się w Czerniowcach, tam skończył gimnazjum, studiował zaś we Lwowie i Insbrucku, gdzie uzyskał stopień doktora teologii. Zmarły był świetnym i bardzo lubianym przez uczniów i rodaków katechetą. Miał licznych krewnych oraz znajomych w Czerniowcach i na prowincji. Jego pogrzeb odbył się 13 marca.

03.<12. – Czerniowce, Bank Polski: Z inicjatywy Banku Polskiego instytucje i osoby prywatne zaczęły nabywać skarbonki po 0,50 kor. do zbierania groszowych datków na rozliczne cele.

03.14. – Czerniowce, lokal własny „Ognisko” w Domu Polskim: Nadzwyczajne walne zgromadzenie członków Towarzystwa Akademików Polskich „Ognisko”. Sprawozdanie wydziału pod przewodnictwem Klemensiewicza wykazało znaczny postęp w pracy oświatowej, organizowania życia towarzyskie-

contractului cu Clubul Sportiv, construirea unui pavilion pe teren și amenajarea terenului. În timpul dezbaterilor, camarada Wolakowa a adunat 25 c. pentru asociație.

03.08. – Cernăuți, sala de conferințe a Consiliului Orașenesc: Adunarea generală a membrilor Societății Caritative Catolice sub conducerea președintelui Karol Witkowski. În anul prezentat în darea de seamă 1913, Societatea a avut 200 de membri ale căror cotizații s-au ridicat la 1065 c. Toate subvențiile, darurile și donațiile au reprezentat 1500 c., iar cheta de advent – 4536 c., din anul 1912 au rămas – 3760 c. Societatea a întreținut centre de protecție (zilnic până la 150 de copii) și orfelinatul (45 de fete) al Surorilor Feliciane. De grija copiilor de la cele două instituții răspundeau trei călugărițe și cinci surori conduse de maica superioară Nikodema. Bunurile permanente ale Societății erau reprezentate de două terenuri de pe str. Sf. Ioan (în valoare de 49000 c. cu un debit ipotecar de 11110 c. De aceste instituții răspund, în principal, polonezi și poloneze care, în cadrul Societății, au o secție separată condusă de Röhmerowa și Węglowska. Binefăcători ai instituției au fost, printre alții: președinta Freitagowa, Kazimierz Liskowacki din Czunków, deputatul dr. Aleksander Skibniewski precum și dr. Stanisław Kwiatkowski și dr. Antoni Świercho care, dezinteresați, au asigurat elevilor consultații. Funcția de președinte al Societății a îndeplinit-o corect Karol Witkowski, iar cea de vicepreședinte Michał Trzciniński. După audierea dărilor de seamă, eliberarea din funcții și votarea preliminarilor pentru anul 1914, s-a completat componența conducerii cu alegerea dr. Agenor Frendel, Leon Kamieniecki, Karol Neunteufel și pr. Aleksander Opolski. În comisia de revizie au fost realesi Emil Fischer, Wacław Pilarz și Władysław Sedelmeyer, iar în conducerea secției doamnelor a fost aleasă Kleinwächterowa (președintă), Jorkaschowa, Kwiatkowska și Storożyńska.

03.08. – Cernăuți, sala Gimnaziului Polonez în Casa Polonă: Conferința lui Zygmunt Lubertowicz pe tema „Cele mai importante curente în poezia polonă a sec. XIX”.

03.10. – Brody: La 35 de ani și 10 ani de preoție a murit dr. în teologie pr. Ferdynand Mazur care s-a născut în Cernăuți, acolo a absolvit gimnaziul, a studiat la Lvov și Innsbruck unde a obținut titlul de doctor în teologie. Decedatul a fost un catehet foarte îndrăgit de către elevi și compatrioți. A avut numeroase rude și cunoștințe în Cernăuți și provincie. În mormântarea lui a avut loc în ziua de 13 martie.

03.<12. – Cernăuți, Banca Polonă: Din inițiativa Băncii Polone, instituțiile și persoanele particulare au început să procure casete de 0,50 c. pentru colectarea de mărunțiș pentru diferite scopuri.

03.14. – Cernăuți, localul propriu al Societății „Ognisko” în Casa Polonă: Adunarea generală extraordinară a membrilor Societății Universitarilor Polonezi „Ognisko”. Darea de seamă a conducerii sub conducerea lui Klemensiewicz a evidențiat importantul progres în domeniul învățământului, în orga-

go i wzmożenia materialnego. Na prezesa wybrano Kazimierza Jansona, zaś do wydziału – J. Januszeńskiego (II sekretarz), E. Jarosiewicza (gospodarz), J. Ornatowskiego (junior, I sekretarz), R. Strutyńskiego (bibliotekarz), A. Warteresiewicz (skarbnik) i K. Wirtha (wiceprezes).

03.15. – Czerniowce, sala Bursy Rękodzielniczej: Doroczne walne zgromadzenie Towarzystwa Opieki nad Terminatorami. Podczas tego zgromadzenia zebrano 8,40 kor. na potrzeby zakładanej biblioteki dla młodzieży i nauczycieli polskich.

03.15. – Czerniowce, sala biblioteczna Domu Polskiego: Dalszy ciąg odczytów Zygmunta Lubertowicza o „Najnowszych prądach poezji polskiej w XIX wieku”. Przewidziano następnie cykl odczytów Dobrogniewy Rzepeckiej o „Roku 1863” i prof. Jachimowskiego o historii Polski.

03.18. – Czerniowce: Ósme walne posiedzenie sejm „Lechii”. Sprawozdanie prezesa Feliksa Lisieckiego wykazało dalszy rozwój (utrzymanie lokalu, zbiór czasopism, biblioteka, kurs szermierki – obrót kasowy w minionym półroczu wyniósł 1064,80 kor.). Wybrano prezydium: słuchacz filozofii Kajetan Łukasiewicz – prezes, słuchacz filozofii Otton Przybyła – wiceprezes, słuchacz praw Antoni Seyk – sekretarz, słuchacz praw Edward Łukasiewicz – skarbnik. Członkiem wspierającym został asystent Rady Kultury Krajowej w Czerniowcach Józef Ross.

03.<19. – Szerowce Górne: Miejskowa gmina nadała obywatelstwo honorowe prezydentowi Rady Kultury Krajowej i posłowi dr. Kajetanowi Stefanowiczowi w uznaniu zasług położonych dla dobra gminy.

03.19. – Czerniowce: Ukazał się 9. numer 32. rocznika „Gazety Polskiej”, a w jego Kronice „Podziękowanie” inspektora czerniowieckich szkół polskich Mateusza Kasprzaka za ofiary książkowe i pieniężne dla Prywatnej Biblioteki dla Młodzieży i Nauczycielstwa Polskiego. Prof. Kazimierz Król z Warszawy przekazał 638 dzieł w 646 tomach wartości 438,25 kor., czerniowiecki wikary ks. Jan Witek – 10 książek, a profesor miejscowego seminarium nauczycielskiego – 21 kor. na oprawę książek tudzież składkę zebraną podczas walnego zgromadzenia Towarzystwa Opieki nad Terminatorami – 8,40 kor.

03.19. – Czerniowce: W kościele Podwyższenia Krzyża Świętego odbyło się wmurowanie tablicy upamiętniającej czterdziestoletni jubileusz pracy kapłańskiej proboszcza ks. inf. Józefa Schmida. Tablicę ufundowali wierni, a wykonał wiedeński artysta rzeźbiarz Gustaw Garschner. Ponadto Polacy świętowali imieniny dwóch arcybiskupów lwowskich: dr. Józefa Bilczewskiego i Józefa Teodorowicza.

03.19. – Czerniowce: Ku czci ks. inf. Józefa Schmida w dniu jego imienin wychowanki Zakładu Naukowo-Wychowawczego Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi wszystkich grup wiekowych urządziły przepiękny wieczór, na który składało się: złożenie

nizarea vieții de societate și creșterea materială. Kazimierz Janson a fost ales președinte, iar în conducere – J. Januszeński (secretar II), E. Jarosiewicz (administrator), J. Ornatowski (junior, secretar I), R. Strutyński (bibliotecar), A. Warteresiewicz (trezorier) și K. Wirtha (vicepreședinte).

03.15. – Cernăuți, sala Internatului Meșteșugăresc: Adunarea generală anuală a Asociației Protecției Ucenicilor. În timpul acestei adunări s-au strâns 8,40 c. pentru necesitățile bibliotecii pentru tineri și cadrele didactice poloneze.

03.15. – Cernăuți, sala bibliotecii Casei Polone: Continuarea conferințelor lui Zygmunt Lubertowicz despre „Cele mai noi curente în poezia polonă a sec. XIX”. S-a prevăzut următorul ciclu de conferințe ale Dobrogniewăi Rzepecka despre „Anul 1863” și a prof. Jachimowski despre istoria Poloniei.

03.18. – Cernăuți: A opta ședință generală a seimului Asociației „Lechia”. Darea de seamă a președintelui Feliks Lisiecki a evidențiat dezvoltarea continuă (întreținerea localului, colecția de publicații, biblioteka, cursul de scrimă – veniturile pe jumătate de an au reprezentat 1064,80 c.). A fost ales prezidiul: studentul la filosofie Kajetan Łukasiewicz – președinte, studentul la filosofie Otton Przybyła – vicepreședinte, studentul la drept Antoni Seyk – secretar, studentul la drept Edward Łukasiewicz – trezorier. Membru ajutător a fost ales asistentul Consiliului Culturii Țării în Cernăuți – Józef Ross.

03.<19. – Sărauții de Sus: Comuna a conferit titlul de cetățean de onoare președintelui Consiliului Culturii Țării și deputatului dr. Kajetan Stefanowicz ca o recunoaștere a meritelor în slujba binelui comunei.

03.19. – Cernăuți: A apărut nr. 9/32 al anuarului „Gazetei Polone”, iar în Cronică „Mulțumirile” inspectorului școlilor poloneze din Cernăuți Mateusz Kasprzak pentru donațiile în cărți și bani pentru Biblioteca Particulară pentru Tineri și Cadre Didactice Poloneze. Prof. Kazimierz Król din Varșovia a oferit 638 de opere în 646 volume, în valoare de 438,25 c., vicarul din Cernăuți pr. Jan Witek – 10 cărți, iar profesorul de la seminarul pedagogic din localitate – 21 c. pentru legarea cărților, de asemenea cotizația adunată în timpul adunării generale a Asociației de Protecție a Ucenicilor – 8,40 c.

03.19. – Cernăuți: În biserica cu hramul Înălțarea Sfintei Cruci a avut loc zidirea plăcii comemorative la jubileul de patruzeci de ani de preoție a parohului pr. inf. Józef Schmid. Placa a fost finanțată de credincioși, ea fiind executată de artistul sculptor Gustaw Garschner din Viena. Iar polonezii au sărbătorit onomastica a doi arhiepiscopi din Lvov: dr. Józef Bilczewski și Józef Teodorowicz

03.19. – Cernăuți: În onoarea pr. inf. Józef Schmid, în ziua onomasticii lui, elevele de toate vârstele ale Așezământului Congregației Surorilor Franciscane ale Familiei Mariei au organizat o frumoasă seară pentru sărbătorit. Seara a cuprins: urări, oferirea de flori,

zyczeń, kwiatów, okolicznościowe deklamacje oraz doskonała inscenizacja „Królowej wiosny” Franciszka Barańskiego.

03.19. – Czerniowce: Na wniosek radnego Tellmanna Rada Miejska jednomyślnie uchwaliła subwencję 3500 kor. dla Gimnazjum Polskiego i rezolucję radnego dr. Norsta wzywającą prezydium miasta do nawiązania rokowań z ministerstwem w sprawie rychłego upaństwowienia tegoż świetnego Gimnazjum. Prezes polskiego koła radzieckiego dr. Stanisław Kwiatkowski podziękował radnym za życzliwe podejście do ważnej dla Polaków sprawy.

03.20. – Czerniowce: W grekoorientalnej szkole przy ul. Siedmiogrodzkiej 13 rozpoczął się bezpłatny dwunastogodzinny kurs samarytański dla ochotniczych pielęgniarek Czerwonego Krzyża. Z tym kursem połączony był dwumiesięczny kurs dla pragnących się poddać egzaminowi na ochotnicze pielęgniarki Czerwonego Krzyża.

03.22. – Czerniowce, sala Bursy Rękodzielniczej im. Kilińskiego: Towarzystwo Polskiej Młodzieży Przemysłowej wystawiło dwie jednoaktówki: „Pacjent z prowincji” oraz „Jeden z nas musi się ożenić” tudzież monologu.

03.23. – Czerniowce: Pod przewodnictwem prezydenta posła dr. Aleksandra Skibniewskiego obradowali członkowie Bukowińskiego Związku Spirytusowego w Czerniowcach. Uchwalono memoriał w sprawie zainicjowania przez Prezydenta, Rady Kultury Krajowej z Syndykatem rolniczym akcji pomocy dla właścicieli i dzierżawców dóbr. Dr. Skibniewski ponownie został wybrany prezydentem Związku Spirytusowego, a delegatami do Związku we Lwowie – Kazimierz Bohdanowicz z Oszechlibów i Kazimierz Liskowacki z Czunkowa.

03.25. – Czerniowce: Z powodu uroczystego święta Zwiastowania NMP 11. numer 32. rocznika „Gazety Polskiej” ukazał się o dzień wcześniej. W tym numerze zaczęto drukować odcinkami powieść historyczną osnutą na dziejach bukowińskich: „Doamna Rozanda” Bolesława Echowicza. W Kronice tego numeru wydrukowana została obszerna recenzja serii pocztówek opracowanych przez Walerego Eliasza Radzikowskiego – „Herby ziem Rzeczypospolitej Polskiej”, wykonanych i odbitych w krakowskim zakładzie artystyczno-litograficznym Franciszka Zielińskiego, a wydanych i rozpowszechnianych przez TSL.

03.27. – Czerniowce, sala Towarzystwa Muzycznego: Koncert kameralny miejscowego Towarzystwa Muzycznego. Pośród wykonawców m.in. wiolonczelista Stanisław Stefanowicz.

03.28. – Wiedeń: Reskryptem z tegoż dnia ministerstwo wyznań i oświaty przekształciło czteroklasową szkołę ludową SS. Rodziny Maryi w czteroklasową szkołę ćwiczeń. „Zakład Sióstr Rodziny Maryi obejmuje zatem obecnie seminarium żeńskie z prawem publiczności, połączone z 4-klasową szkołą ćwiczeń wraz z ogródkiem froeblovskim. Prócz tego istnieje

recitări ocazionale și piesa „Regina primăverii” de Franciszek Barański.

03.19. – Cernăuți: La propunerea consilierului Tellmann, Consiliul Orășenesc a aprobat în unanimitate subvenția de 3500 c. pentru Gimnaziul Polonez și rezoluția consilierului dr. Norst chemând prezidiul orașului la stabilirea de negocieri cu ministerul în problema grabnicei etatizării a acestui excelent Gimnaziu. Președintele cercului consiliului orășenesc polonez dr. Stanisław Kwiatkowski a mulțumit consilierilor pentru abordarea binevoitoare a acestei probleme importante pentru polonezi.

03.20. – Cernăuți: În școala greco-orientală de pe str. Siedmiogrodzka 13 a început cursul samaritean gratuit de 12 ore pentru infirmierele voluntare ale Crucii Roșii. Cu acest curs a fost conexas un curs de două luni pentru cele care vor să se prezinte la examenul de infirmiere voluntare ale Crucii Roșii.

03.22. – Cernăuți, sala Internatului Meșteșugăresc „Kiliński”: Asociația Tineretului Industrial Polonez a prezentat două piese într-un act: „Pacientul din provincie”, „Unul dintre noi trebuie să se însoare” precum și monologuri.

03.23. – Cernăuți: Sub conducerea președintelui deputat dr. Aleksander Skibniewski au dezbătut membrii Uniunii Spirtului Bucovinean din Cernăuți. S-a decis un memoriu în problema inițierii de către Președinte, Consiliul Culturii Țării cu Sindicatul agrar a unei acțiuni de ajutorare a proprietarilor și arendașilor de moșii. Dr. Skibniewski a fost reales președinte al Uniunii Spirtului, iar delegați pentru Uniunea din Lvov – Kazimierz Bohdanowicz din Oszechlibów și Kazimierz Liskowacki din Czunków.

03.25. – Cernăuți: Din cauza sărbătoririi festive a Bunei Vestiri, nr. 32/11 al anuarului „Gazetei Polone” a apărut cu o zi mai devreme. În acest număr a început tipărirea pe episoade a romanului istoric având la bază istoria Bucovinei „Doamna Rozanda” de Bolesław Echowicz. În cronica acestui număr a fost tipărită recenzia seriei de cărți poștale realizate de Walery Eliasza Radzikowski „Steme ale ținuturilor Republicii Polone”, executate și copiate în atelierul artistico-litografic al lui Franciszek Zieliński din Cracovia, editate și difuzate de către SSP.

03.27. – Cernăuți, sala Societății de Muzică: Concert de cameră al Societății de Muzică din localitate. Dintre interpreți, printre alții, violoncelistul Stanisław Stefanowicz.

03.28. – Viena: Cu decretul din această zi, ministerul religiilor și învățământului a transformat școala populară de patru clase a Surorilor Familiei Mariei în școala de exerciții de patru clase. „Așezământul Surorilor Familiei Mariei cuprinde deci școala de fete cu drept public unit cu școala de exerciții de patru clase și grădinița. În afară de aceasta, în Așezământul Surorilor Familiei Mariei există o școală de fete de serviciu, unica în țară”.

w Zakładzie SS. Rodziny Maryi trzyklasowa szkoła wydziałowa żeńska, jedyna szkoła wydziałowa w kraju”.

03.<29. – **Czerniowce:** Księgarnia Polska Bernarda Połonieckiego we Lwowie ofiarowała 40 książek wartości 111 kor. dla powstającej Prywatnej Biblioteki dla Młodzieży i Nauczycielstwa Polskiego.

03.<29. – **Wiedeń:** Krajowy inspektor nauki rysunków dla szkół średnich (także Bukowiny) Antoni Stefanowicz we Lwowie otrzymał tytuł i charakter radcy dworu.

03.29. – **Kocmań,** Czytelnia Polska TSL: Doroczne walne zgromadzenie członków Czytelni. Sprawozdanie zarządu zwróciło uwagę, że Czytelnię wskrzyszono w 1909 r. przy „szczodrym wsparciu i ciągłej opiece dworów w Oszechlibach i Witelówki, a nie-strudzoną pracą dotychczasowych zarządów, na cele których stali p. Stefan Simonowicz, pani Wanda Bogdanowiczowa, p. Łukasz Borowicz i ks. Żak”. Dzięki ich zabiegom Czytelnia jest silna pod względem finansowym i materialnym, posiada grunt pod budowę domu czytelnianego, dobrze urządzonego lokal czytelniany, bibliotekę złożoną z 317 tomów. W roku sprawozdawczym Czytelnia urządziła kilka obchodów patriotycznych, szereg odczytów, zabaw tanecznych, przedstawień amatorskich oraz festyn z loterią fantową. Ponadto członkowie kocmanieckiej Czytelni Polskiej brali udział w bukowińskich obchodach narodowych. Na wniosek prezesa Stefana Simonowicza walne zgromadzenie uchwaliło wyrazić specjalne podziękowanie proboszczowi ks. Stanisławowi Wołoszczakowi za „jego szczerą pracę około tutejszych parafian Polaków”, za założenie kasy raiffeisenowskiej i przyczynienie się materialne do założenia ochronki TSL w Kocmaniu, byłemu administratorowi parafii i prezesowi Czytelni ks. Żakowi oraz Emilowi Nowickiemu za ofiarę i pełną poświęcenia pracę na rzecz rozwoju Czytelni. Wreszcie dokonano wyboru prezesa i zarządu Czytelni Polskiej w Kocmaniu: Stefan Simonowicz – prezes (ponownie), Emil Nowicki i Marian Bednarski – zastępcy prezesa, Antoni Borowicz, Władysław Demitrowski, Michał Didłuch, Karol Klecko, Iza Malikiewiczówna, Marcin Markowski, Franciszek Skorecki, Emil Straszko, ks. Stanisław Wołoszczak. Do komisji skonstruującej przez aklamację wybrano: Kazimierza Bohdanowicza, Stefanię Bohdanowiczową i Eugenię Malikiewiczową.

03.29. – **Seret,** Czytelnia Polska TSL: Uroczyście obchodzono rocznicę powstania styczniowego. Na pierwszą część programu obchodu złożyły się: odczyt ks. Garbicza o powstaniu, przedstawienie dramatu „Dziesiąty pawilon”, deklamacje małych dziewczynek: Tosi („O celu Polaka”) i Maryli („Mowa ojczysta”), przemówienie prof. Dutkowskiego, pieśni narodowe w wykonaniu Utratowej na fortepianie. Salę wypełniali mieszkańcy Rudy, Seretu, Tereblesztów oraz innych okolicznych wsi. W drugiej, wieczornej części obchodu ponownie znalazł się odczyt ks. Garbicza o męczeństwie Polaków w 1863 r., „Koncert nad koncertami” wygłoszony przez Stępkowskiego przy akompaniamencie Womeli, „Dziesiąty pawilon” w

03.<29. – **Cernăuți:** Biblioteka Polonă a lui Bernard Połoniecki din Lvov a donat 40 de cărți în valoare de 111 c. pentru Biblioteca Particulară pentru Tineret și Cadrele Didactice Poloneze care se înființează.

03.<29. – **Viena:** Inspectorul de desen pentru școlile medii (inclusiv Bucovina) Antoni Stefanowicz din Lvov a obținut titlul și calitatea de consilier al curții.

03.29. – **Cozmeni,** Societatea Polonă de Lectură a SȘP: Adunarea generală anuală a membrilor Societății. Darea de seamă a conducerii a atras atenția că Societatea de Lectură a renăscut în anul 1909 prin „sprijinul generos și grija permanentă a proprietarilor de moșii din Oszechliby și Witelówka, dar și prin munca neîncetată a conducerilor în frunte cu dl. Stefan Simonowicz, doamna Wanda Bohdaniczowa, dl. Łukasz Borowicz și pr. Żak”. Datorită demersurilor lor, Societatea este puternică din punct de vedere financiar și material, posedă terenul de sub clădirea societății de lectură, localul bine amenajat, biblioteca alcătuită din 317 volume. În anul prezentat Societatea de Lectură a organizat câteva aniversări patriotice, o serie de conferințe, petreceri dansante, spectacole de amatori precum și un festin cu tombolă. De asemenea, membrii Societății din Cozmeni au participat la sărbătorile naționale din Bucovina. La propunerea președintelui Stefan Simonowicz, adunarea generală a aprobat să mulțumească în mod special parohului pr. Stanisław Wołoszczak pentru „sincera lui muncă în mijlocul credincioșilor polonezi”, pentru înființarea casei Raiffeisen și contribuția materială la înființarea centrului SȘP în Cozmeni, fostului administrator al parohiei și președintelui Societății pr. Żak precum și lui Emil Nowicki pentru totala dăruire în scopul dezvoltării Societății. În sfârșit s-au ales președintele și conducerea Societății Polone de Lectură din Cozmeni: Stefan Simonowicz – președinte (reales), Emil Nowicki și Marian Bednarski – vicepreședinți, Antoni Borowicz, Władysław Demitrowski, Michał Didłuch, Karol Klecko, Iza Malikiewiczówna, Marcin Markowski, Franciszek Skorecki, Emil Straszko, pr. Stanisław Wołoszczak. În comisia de control au fost aleși cu aclamații: Kazimierz Bohdanowicz, Stefania Bohdanowiczowa și Eugenia Malikiewiczowa.

03.29. – **Siret,** Societatea Polonă de Lectură a SȘP: S-a sărbătorit festiv aniversarea insurecției din ianuarie. Prima parte a programului a cuprins: conferința pr. Garbicz despre insurecție, reprezentația dramei. „Al zecelea pavilion”, recitări ale fetițelor: Tosia („Despre țelul polonezului”) și Maryla („Limba maternă”), discursul prof. Dutkowski, cântece naționale interpretate la pian de către Utratowa. Sala a fost plină de locuitorii din Ruda, Siret, Tereblecea și alte sate vecine. În a doua parte, seara s-a prezentat conferința pr. Garbicz despre martiriul polonezilor în anul 1863, „Concertul concertelor” recitat de Stępkowski acompaniat de Womela, „Al zecelea pavilion” interpretat de amatori, tablou vivant după „Polonia” lui Matejko. După corespondentul din localitate sărbătoarea a fost reușită

wykonaniu amatorów, żywy obraz podług „Polonii” Matejki. Według miejscowego korespondenta obchód wypadł znakomicie dzięki zgodnej współpracy bardzo nielicznych osób (Ehrenreich, Haluza, Janas, prezes Przędziecki), kiedy „Czytelnia w Serecie posiada kilkadziesiąt członków na papierze”.

03.30. – Wiedeń: Ministerstwo sprawiedliwości utworzyło sąd powiatowy w Wikowie Górnym na potrzeby okolicznych miejscowości.

dr Jan Bujak – Kraków

datorită colaborării armonioase a unui grup puțin numeros de personae (Ehrenreich, Haluza, Janas, Przędziecki – președinte), când „Societatea de Lectură din Siret are, pe hârtie, câteva zeci de membri”.

03.30. – Viena: Ministerul de Justiție a înființat un tribunal districtual în Vicovul de Sus pentru necesitățile localităților învecinate.

Trad. Stanislava Iachimovschi

Bukowina

– dzieje, miejsca, ludzie

Bucovina

– istorie, locuri, oameni

„Pojadę na jubileusz w stroju krakowskim i zaśpiewam »Rex Christe primogenite!«”

Kiedy 16 sierpnia 2011 r. pojechałem do Złotnika, żeby przeprowadzić kolejną ankietę na temat przeszłości Nowego Sokoła, udałem się do domu pani Rozalii Zielonki. Przywitała mnie z wielką życzliwością i na moje wprowadzenie odnośnie planowanego jubileuszu 180-lecia powstania Nowego Sokoła radośnie wykrzyknęła: „Pojadę na jubileusz w stroju krakowskim i zaśpiewam »Rex Christe primogenite«, wczoraj byłam w Kaczykach u Matki Bożej, dopiero co przyjechałam godzinę temu”. Ogarnęło mnie wielkie zdziwienie, że tak wiekowa osoba po tym jak pokonała tyle kilometrów, posiada tyle sił, wiary i radości, że już myśli z ochotą o kolejnej podróży.

Rozalia Zielonka z domu Longier urodziła się 5 sierpnia 1920 r. w Nowym Sokołcu w rodzinie Andrzeja i Katarzyny z domu Koman. Była najstarszą z sześciorga rodzeństwa, z których Franciszek pozostał w Sokołcu, Henryk wyjechał i zamieszkał w Olesznie, Jerzy zamieszkał w Ratajnie, a Stanisław i najmłodszy brat Ignacy pozostali w Nowym Sokołcu. Z dzieciństwa pamiętała zarówno ciężką pracę, jak i świąteczne zabawy i majowe kwieciste pola i łąki, ale także zimne, zaśnieżone pagórki i lasy. Doskonale przypominała sobie dzień swojej Pierwszej Komunii Św., gdy od sobotniego wieczora dzieci nie jadły już nic, ale także fakt, że nie było specjalnego stroju na tę okoliczność. „Strojem dla Chrystusa były piękne serca dzieci, proszę księdza!” – a białe zwykle sukienki i z kwiatów polnych uwite wianeczki były zupełnie wystarczające. Na nowej plebani odbywało się małe przyjęcie, wspólne dla wszystkich dzieci i ich rodzin. Dzieci bardzo lubiły ks. Józefa Muszyńskiego, staruszka, który został pochowany na starym cmentarzu, bo on jako pierwszy ksiądz zmarł w Nowym Sokołcu. Bardzo lubił dzieci i to on nauczył mnie śpiewać – wspominała

„Voi merge la jubileu în costum național și voi cânta «Rex Christe primogenite!»”

Rozalia Zielonka w stroju krakowskim

Când la data de 16 august 2011, am mers la Złotnik să efectuez un alt studiu cu privire la istoria Solonețului Nou, m-am dus la casa doamnei Rozalia Zielonka. M-a întâmpinat cu o mare bunătate și la introducerea mea cu privire la planificata aniversare a jubileului de 180 de ani de la întemeierea Solonețului Nou a exclamat cu bucurie: „Voi merge la jubileu în costum național și voi cânta «Rex Christe primogenite», ieri am fost la Cacica la Maica Domnului, tocmai am sosit în urmă cu o oră.” Am fost surprins de faptul că o astfel de persoană vârstnică, după ce a parcurs atât de mulți kilometri, are suficientă putere, credință, și bucurie, încât este deja cu gândul la următoarea călătorie.

– a z chusteczek robił takie zabawki przypominające kotka i to była nasza zabawa.

W kościele starym – wspominała – było ciasno, ale dzieci dumne, i ja także, na każdą uroczystość ubierałam strój krakowski. Szczególnie na odpust, jak i na drugi dzień Zielonych Świąt, kiedy odbywała się procesja z Najświętszym Sakramentem wokół kościoła, a dziewczynki sypały kwiaty. Musiała być powaga – mówiła dalej tak, jakby się przeniosła w tamte czasy, a z jej oczu popłynęła łza – bo za nami idzie „Sanctissimum – Przenajświętszy”, ale podobne były procesje maryjne, kiedy noszona była figurka Matki Bożej z promieniami po wiosce aż do kościoła na Majdan lub do kapliczki na Runki czy do Kaczyki

**Rozalia Zielonka w stroju krakowskim na czele procesji.
Nowy Solonec, 1940**

samej. „Nosilaam figurkę z radością, a dziewczęta miały niebieskie wstążki z medalikiem jako znak czystości i po wyjściu za mąż przekazywano dalej, ale najbardziej lubilaam śpiewać w chórze starego drewnianego kościółka. Pamiętam wiele tych pieśni do dzisiaj”.

Kiedy ks. Emanuel Dziewior rozpoczął budowę nowego kościoła, to pomagała układać cegłę i kiedy już dorosła bardzo się cieszyła, że ślub z Ignacym Zielonką brała już w nowym kościele. Nadeszła wojna i z mężem rozstać się musiała na siedem lat, albowiem

Rozalia Zielonka n. Longier s-a născut la data de 5 august 1920 în Solonețu Nou în familia lui Andrei și Ecatherina n. Koman. A fost prima din cei șase copii, dintre care Francisc rămas în Solonețu Nou, Henric a locuit în Oleszna, George s-a stabilit în Ratajno și Stanislaw cu Ignatiu fratele cel mai mic au rămas în Solonețu Nou. Din copilărie, își amintea munca atât de grea, dar și jocurile de la festivități, câmpurile înflorite în luna mai și pajiștile proaspete, dar și iernile reci cu dealuri și păduri înzăpezite. Foarte bine își aducea aminte de ziua Primei Sfinte Împărtășanii, când de sâmbătă seara copiii nu mai mâncau nimic, de asemenea și faptul că nu exista un costum special pentru această ocazie. „Veșmânt pentru Cristos erau inimile frumoase ale copiilor, părinte !” – rochia albă simplă și coronița împletită din florile câmpului au fost suficiente. În noua casă parohială avea loc o petrecere mică pentru toți copiii și familiile lor.

Copiii l-au plăcut pe bătrânul preot Iosif Muszynski, care a fost îngropat în cimitirul vechi, deoarece el a fost primul preot care a murit în Solonețu Nou. I-a iubit într-un mod deosebit pe copii și el m-a învățat să cânt – își amintea – și din batiste de buzunar făcea un fel de jucărie care semăna cu o pisică și acesta a fost jocul nostru.

Biserica veche – își amintește – era îngustă, dar copiii mândri ca și mine de asemenea, la fiecare celebrare îmbrăcam costumul național. Mai ales de hram și în a doua zi de Rusalii, atunci când se organiza procesiunea cu Preasfântul Sacrament în jurul bisericii și fetele presărau flori. Era nevoie de seriozitate – spunea mai departe ca și cum ar fi retrăit acele zile și o lacrimă s-a scurs din ochii ei – căci după noi mergea „Sanctissimum – Cel Preasfânt”, dar la fel erau și procesiunile mariane atunci când se purta statuia

**Rozalia Zielonka z rodziną.
Pierwsza Komunia córki Anny**

spotkali się dopiero w Polsce. Na okres wojny i po wojnie sama musiała uporać się z gospodarstwem i pierwszym dzieckiem – Józefem, który urodził się 15 marca 1943 r. Długo oczekiwała na powrót męża, aż dowiedziwszy się, że jest on w Polsce, zapisała się w Suczawie na ostatni transport repatriantów do Polski. 8 grudnia 1949 r. wyjechała z Kaczyki pociągiem do Żar. To była najsmutniejsza podróż, bowiem prowadziła w nieznaną, ale nadzieją na spotkanie z mężem i na nowe życie dodała jej sił. W 1950 r. urodził się drugi syn – Wilhelm, a później córka – Anna. Doczekała się w swoim długim życiu 12 wnuków, 20 prawnuków i jednego praprawnuczka, i była bardzo dumna ze swej rodziny, dla której w młodości tyle ucierpiała i poświęciła. Wielokrotnie wracała na Bukowinę i do Nowego Szołca i z wielkim zapałem szykowała się na kolejny wyjazd. Zmarła 17 listopada 2013 r., nie doczekawszy upragnionego jubileuszu, ale tak jak całe życie poświęciła, by śpiewać w kościele, tak teraz wierzymy, że należy do chóru zbawionych w niebie i ulubioną pieśń „Rex Christe primogenite” nuci w obecności Chrystusa Zbawiciela.

Przywołując sylwetkę tej wielkiej kobiety i patriotki oraz miłośniczki swojej ojczystej ziemi, pragniemy uczyć się entuzjazmu i patriotyzmu oraz pozostać wiernymi tak jak ona wierze naszych przodków, górali czadeckich. W październiku 1834 r. przybyli oni i założyli małą osadę Nowy Szolonec,

Preasfintej Fecioare cu raze prin sat până la biserica de la Maidan sau la capela din Runc sau până la Cacica chiar. „Am purtat statuia cu bucurie și fetele aveau o panglică albastră cu un medalion ca un semn al curăției, iar după ce se căsătoreau o transmiteau mai departe, dar cel mai mult îmi plăcea să cânt în corul bisericii vechi din lemn. Îmi amintesc de multe cântece și astăzi”. Când pr. Emanuel Dziewior a început construcția bisericii noi, a ajutat la așezat cărămidă, iar atunci când a crescut s-a bucurat mult că nunta cu Ignațiu Zielonka a avut loc deja în noua biserică.

A venit războiul și a trebuit să se despartă timp de șapte ani de soțul său, întâlnindu-se apoi abia în Polonia. În perioada războiului și după război, ea a trebuit să se ocupe de gospodărie și de primul copil Iosif, care s-a născut la 15 martie 1943. A așteptat mult întoarcerea soțului ei, până când a aflat că era în Polonia, și s-a înscris la Suceava pentru ultimul transport de repatriați spre Polonia. La data de 8 decembrie 1949 a plecat cu trenul de la Cacica spre localitatea Żary. Aceasta a fost cea mai tristă călătorie, căci mergea în necunoscut, dar speranța că se va întâlni cu soțul ei și că va avea o nouă viață i-au dat putere. În 1950 s-a născut al doilea fiu Wilhelm și, mai târziu, fiica lor Anna. A ajuns în lungă sa viață să aibă 12 nepoți, 20 strănepoți și un străstrănepoțel, fiind foarte mândră de familia sa pentru care în tinerețe a suferit și s-a sacrificat atât de mult. În mod repetat, revenea în Bucovina și în Solonețu Nou și cu mare fervoare se pregătea pentru o nouă călătorie. A murit pe 17 noiembrie 2013, fără să fi prins jubileul atât de așteptat, dar după cum o viață întregă și-a dedicat cântării bisericești, la fel și noi acum credem că face parte din corul celor răscumparați din ceruri și cântul mult iubit „Rex Christe primogenite”, îl fredonează în prezența lui Cristos Mântuitorul.

Evocând silueta acestei femei mari cu dragoste față de patrie și țărâmurile natale, vrem să învățăm entuziasmul și patriotismul ei și să rămânem fideli credinței strămoșilor noștri, muntenii din Czadca. În luna octombrie a anului 1834 au venit și au fondat un mic sat Solonețu Nou, și pentru că acest an este un an jubiliar,

Jubileusz 50-lecia małżeństwa

dlatego ten rok jest rokiem jubileuszowym i chcemy uczcić te 180 lat wielkiego dziedzictwa kulturowego. Jest wielu Bukowińczyków na świecie i wiele też nowosoloneczan, którzy tęsknią za ojczystym domem, dlatego ten rok jubileuszowy niech 19 lipca zgromadzi wszystkich w Nowym Soloncu, by uczcić pamięć tych, którzy tworzyli to dziedzictwo, jakie dziś jest naszym udziałem. Pani Rozalia Zielonka nie przyjedzie i nie ubierze stroju krakowskiego, zapewne też nikt jej nie zastąpi i nie zaśpiewa „Rex Christe primogenite”, ale każdy Bukowińczyk i góral czadecki może zachować jej entuzjazm i przybyć w stroju krakowskim, by wspólnie podziękować Panu Bogu za Jego błogosławieństwo, ponieważ za wszystko trzeba Bogu dziękować.

ks. Alfons-Eugen Zelionca
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

deoarece vrem să sărbătorim 180 de ani ai acestui mare patrimoniu cultural. Sunt mulți bucovineni în lume și mulți solonceni de asemenea, care tânjesc după casa lor natală, de aceea acest an jubiliar sărbătorit la 19 iulie să-i reunească pe toți în Solonețu Nou pentru a onora memoria celor care au construit acest patrimoniu, care acum ne aparține. Doamna Rozalia Zielonka nu va veni și nu va îmbrăca costumul național, probabil nimeni nu o va înlocui și nu va cânta „Rex Christe primogenite”, dar fiecare bucovinean și muntean din Czadca poate păstra entuziasmul ei și poate veni în costum național pentru ca împreună să-i mulțumim lui Dumnezeu pentru binecuvântarea Lui, deoarece pentru toate trebuie să-I mulțumim lui Dumnezeu.

pr. Alfons-Eugen Zelionca
Universitatea Catolică „Ioan Paul al II-a” din Lublin

Recenzja / Recenzie

Prasowa reduta Polaków w Czerniowcach

Minęła 130. rocznica ukazania się pierwszego numeru czerniowieckiej „Gazety Polskiej”. Dziennik drukowany dwa razy w tygodniu, do rąk czytelników trafił pierwszy raz 30 lipca 1883 r. Jego powstanie wydawało się potrzebą chwili, bo choć były inne pisma kresowe, to jednak nie było ośrodka pełniącego funkcję organizatora polskiego życia na Bukowinie, natomiast profil pisma wyznaczała bieżąca sytuacja polityczna i kulturalna bukowińskich Polaków. Historyczną rolę w powstaniu „Gazety” odegrał Klemens Kołakowski, który latem 1883 r. przybył z Lwowa do Czerniowiec z zamiarem wydawania „Gazety Polskiej” – czasopisma poświęconego wiadomościom politycznym, ekonomicznym i literackim. Choć początkowo wydawał też „Przegląd Czerniowiecki”, to jednak ostatecznie, z powodu wielorakich trudności, pozostał przy „Gazecie Polskiej”. Dzieje powstania i rozwoju pisma zostały pomieszczone w książce dr. Jana Bujaka „Gazeta Polska 1883-1914”. Publikacja tej książki jest owocem żmudnej kwerendy i osobistych analiz Autora. Kreśląc historię pisma, prezentuje tematykę poruszaną na jego łamach i udowadnia, jak cenna i trafiona w dziesiątkę była decyzja o wydawaniu „Gazety”. Pełniła ona bardzo ważną rolę w pielęgnacji tożsamości narodowej żyjących tam Polaków i ich solidarności z uniwersalnymi zasadami cywilizacji łacińskiej oraz ich związku z Kościołem katolickim. W tym względzie miała niewątpliwie charakter opiniotwórczy, kształtowała

Reduta presei polonezilor din Cernăuți

Au trecut 130 de ani de la apariția primului număr al „Gazetei Polone” din Cernăuți. Publicația tipărită de două ori pe săptămână a ajuns pentru prima dată în mâinile cititorilor în ziua de 30 iulie 1883. Apariția ei părea a fi cerută de nevoile momentului, căci deși erau alte publicații din zonele limitrofe, totuși nu era un mijloc care să îndeplinească funcția de organizator al vieții poloneze în Bucovina, iar profilul publicației era determinat de situația politică și culturală curentă a polonezilor bucovineni. Un rol istoric în apariția „Gazetei” l-a jucat Klemens Kołakowski care, în vara anului 1883, a venit de la Lvov la Cernăuți cu intenția de a edita „Gazeta Polonă” – publicație dedicată informațiilor politice, economice, literare. Deși inițial a editat și „Przegląd Czernowiecki”, totuși în final, din cauza diferitelor dificultăți, a rămas la „Gazeta Polonă”. Istoria acestei rămăneri și dezvoltarea publicației au fost cuprinse în cartea lui Jan Bujak – „Gazeta Polska 1883-1914”. Publicarea acestei cărți este rodul unei laborioase cercetări și a unor analize personale ale Autorului. Trăsând istoria publicației prezintă tematica abordată în coloanele ei și dovedește cât de justă a fost decizia de a edita „Gazeta”. Ea a îndeplinit un rol foarte important în cultivarea identității naționale a polonezilor de acolo și solidaritatea lor cu principiile universale ale civilizației latine precum și legătura lor cu Biserica Catolică. Din acest punct de vedere a avut neîndoios un caracter de creator de opinie, a format păreri și sentimente patriotice, a declanșat inițiative, a conștientizat necesitatea creării diverselor grupuri de interese, a integrat în jurul istoriei și a importantelor date din istoria poporului. În plus, prezenta noutăți editoriale îndemnând la procurarea lor, înregistra și reda opinii privind viața culturală curentă a polonezilor din Cernăuți și Bucovina. Nu au lipsit dificultățile, dar atitudinea redactorilor a fost

poglądy i uczucia patriotyczne, wyzwała inicjatywy, uświadamiała konieczność tworzenia wielorakich grup zainteresowań, integrowała wokół historii i ważnych rocznic z dziejów narodu. Nadto prezentowała nowości wydawnicze, zachęcając do ich nabycia, rejestrowała i opiniowała bieżące życie kulturalne czerniowieckich i bukowińskich Polaków. Trudności nie brakowało, ale postawa redaktorów była wzorem postępowania, pokazywała, że nawet w niesprzyjających warunkach można utrzymać polski etos narodowy i uczynić wiele dobrego w wymiarze społecznym. Ukazanie tej roli jest przesłaniem książki. Już w pierwszym numerze „Gazety” zamieszczono deklarację zaczynającą się od słów: „My Polacy chcemy być w Państwie, w którym żyjemy, elementem jego porządku, spokoju i społecznej zgody”. Liczne organizacje polskie od początku działalności, czyli od XIX w., kierowały się tym hasłem w swojej działalności.

Książkę stanowią trzy rozdziały: „Zarys dziejów z charakterystyką formalnowydawniczą”, „Gazeta o polskości i Polakach na Bukowinie, wypisy z artykułów, notatek i ogłoszeń, poezji ułożonych chronologicznie” oraz „Zakończenie”. Otwiera ją „Przedmowa” i omówienie stanu badań oraz wiedzy o czerniowieckiej „Gazecie Polskiej”. Z jej lektury widać, jak wiele faktów z życia Polaków na Bukowinie nie jest nam znanych. Autor rzetelnie charakteryzuje wertowane szpalty i przeglądane roczniki pisma. W drobiazgowej analizie wyłuskał nawet deprymujące uwagi redakcji o nikłym zainteresowaniu Polaków prasą. W komentarzach wyczuwa się ekspresję uczuć, jakie budzą te uwagi, gdyż sprawa jest aktualna do dziś – szwankuje czytelnictwo. Drobiazgowo, poprzez prezentację działów, rubryk stałych, okresowych i okolicznościowych, przybliży problematykę, jaką podejmowała „Gazeta” przez własnych redaktorów, współpracowników, korespondentów, a także czytelników w dziale łączności z nimi. Pokazuje też, jak wielką rolę odegrała „Gazeta” w rozwoju kulturalnym Polaków przez publikację tekstów z dziedziny literatury czy religii.

Czerniowiecka „Gazeta Polska” spełniła dziejową rolę, ale zmagania o zachowanie polskości na tych terenach nadal trwają. To swoiste kompendium wiedzy o tamtej „Gazecie” jest wskazaniem, jak dziś organizować życie narodu, aby przetrwał. Wypada zatem podziękować Autorowi za trud opracowania tej publikacji, która jest uzupełnieniem dziejów ojczystych o nurt prasowych zmagania o polskość. Dobrze się stało, iż uznał, że zagadnienie istnienia i wpływu „Gazety” na życie Polaków bukowińskich powinny mieć trwałe miejsce w naszej historii i bez względu na uwarunkowania, rodzinnym sumptem wydał tę książkę.

Ryszard Hubicki

Przedruk z „Źródła” nr 39, 29 września 2013 r., s. 29

Jan Bujak, *Gazeta Polska 1883-1914*, Wydawnictwo Towarzystwo Słowaków w Polsce, nakładem Anieli Bujak, Kraków 2013.

un model de conduită, a arătat că chiar în condiții nefavorabile poate fi menținut etosul național polonez și realizat mult bine în dimensiune socială. Prezentarea acestui rol este mesajul acestei cărți. Chiar din primul număr al „Gazetei” este înserată delarația care începe de la cuvintele: „Noi polonezii vrem să fim în Statul în care trăim un element al ordinii lui, al liniștii și al armoniei sociale”. Numeroase organizații poloneze de la începutul activității, adică din sec. XIX, s-au condus după această deviză în activitatea lor.

Cartea este formată din trei capitole: Schița istoriei cu caracteristici formal editoriale, Gazeta despre spiritul polonez și polonezii din Bucovina, extracte din articole, note și anunțuri, poezii aranjate cronologic și Încheierea. Ea se deschide cu Introducere și discutarea stării cercetărilor și cunoștințelor despre „Gazeta Polonă” din Cernăuți. Din lectura ei se vede câte fapte din viața polonezilor din Bucovina nu ne sunt cunoscute. Autorul caracterizează cu exactitate șpalturile cercetate și anuarele parcurse. Într-o analiză amănunțită a expus chiar și observațiile deprimante ale redacției despre interesul scăzut al polonezilor pentru presă. În comentarii se simte expresia sentimentelor pe care le trezesc aceste observații, căci problema este actuală până astăzi, lectura lasând de dorit. Minuțios prin prezentarea rubricilor, a celor permanente, periodice și ocazionale apropie problematica abordată de „Gazetă” de către proprii redactori, colaboratori, corespondenți, dar și cititori în rubricile legăturii cu ei. Arată și ce rol mare a jucat „Gazeta” în dezvoltarea culturală a polonezilor prin publicarea textelor din domeniul literaturii sau religiei.

„Gazeta Polonă” din Cernăuți a îndeplinit un rol istoric, iar lupta pentru păstrarea spiritului polonez în aceste locuri durează în continuare. Acest compendiu specific de cunoștințe despre „Gazetă” este un indicator cum să se organizeze atăzi viața poporului pentru a dura. Se cuvine să mulțumim Autorului pentru truda elaborării acestei lucrări care este o completare a istoriei naționale despre curentul luptei presei pentru spiritul polonez. Este bine că a apreciat că problema existenței și influenței „Gazetei” asupra vieții polonezilor bucovineni ar trebui să aibă un loc constant în istoria noastră și fără condiționare a publicat această carte pe cheltuiala familiei.

Trad. St. Iachimovschi

Wystawy / Expoziții

Kraków

W dniu 28 lutego 2014 r. w Galerii Centrum NCK (Nowohuckie Centrum Kultury) w Krakowie odbył się wernisaż wystawy malarstwa polsko-rumuńskiej grupy KRoma, przy wsparciu ze strony Rumuńskiego Instytutu Kultury w Warszawie.

Założycielem i (liderem) tej kilkusobowej polsko-rumuńskiej grupy artystów, do której należą: Alina Szczepanek (Somandroui), Cristian Ruta-Fulger, Lech Wolski, Marek Batorski, Renata Szponar-Kubczyk, Mariusz Drohomirecki, jest Sergie Vasilendiuc – urodzony w Bielcach artysta, plastyk, fotograf i nieustanny podróżnik.

Sergie Vasilendiuc ukończył Liceum Plastyczne w Kiszyniowie i Akademię w Jassach, jest członkiem Związku Artystów Plastyków w Krakowie, Rumuńskich Artystów Plastyków w Cluj-Bistrița, jest także członkiem Towarzystwa Polsko-Rumuńskiego w Krakowie. Od roku 2002 mieszka w Krakowie, gdzie jest nauczycielem akademickim. Na swoim artystycznym koncie ma 18 wystaw indywidualnych i ponad 40 wystaw zbiorowych w kraju i za granicą. Zgodnie z tytułem wystawy – „W podróży” – artyści przedstawili prace malarskie tematycznie związane z różnorodnością i pięknem krajobrazów różnych regionów Europy. Obrazy zachwycają ciepłymi kolorami i świadczą o dużej wrażliwości artystycznej i bardzo dobrej technice malarskiej ich twórców.

Otwarcie wystawy zaszczyliło wielu gości, m.in. Olimpia Barchańska i Bogdan Ionescu z Instytutu Kultury Rumuńskiej w Warszawie, Ignat Timar – prezes TPR w Krakowie oraz mieszkańcy Krakowa, którym bliska jest idea sztuki paneuropejskiej.

Spotkanie upłynęło w bardzo miłej atmosferze przy lampce rumuńskiego i mołdawskiego wina.

Tadeusz Gaydamowicz – Kraków

Cracovia

În ziua de 28 februarie 2014, la Galeria Centrului Culturii din Nowa Huta (Cracovia) a avut loc vernisajul expoziției de pictură polono-română a Grupului KRoma cu sprijinul Institutului Cultural Român din Varșovia.

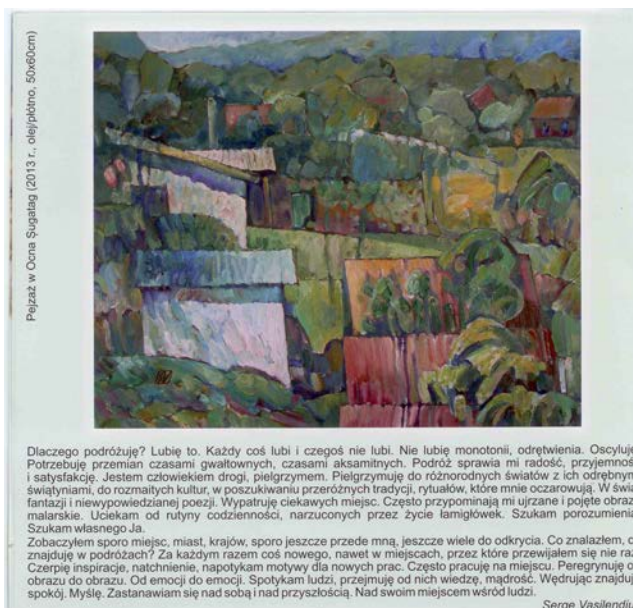
Intemeietorul și (liderul) acestui grup de artiști polono-români de care aparțin: Alina Szczepanek (Somandroui), Cristian Ruta – Fulger, Lech Wolski, Marek Batorski, Renata Szponar-Kubczyk, Mariusz Drohomirecki este Sergie Vasilendiuc – născut la Bălți, artist, fotograf și neobosit călător.

Sergiu Vasilendiuc a absolvit Liceul de Artă Plastică la Chișinău și Academia la Iași, este membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Cracovia, al Artiștilor Plastici Români din Cluj-Bistrița, de asemenea este membru al Asociației Polono-Române din Cracovia. Din anul 2002 locuiește în Cracovia unde este cadru universitar. Ca artist are 18 expoziții individuale și peste 40 expoziții de grup în țară și străinătate. În conformitate cu titlul expoziției – „În călătorie” – artiștii au prezentat picturi legate tematic cu varietatea și frumusețea peisajelor diferitelor zone ale Europei. Tablourile te încântă cu culorile lor calde și sunt dovada sensibilității artistice și a unei foarte bune tehnici picturale a creatorilor lor.

Deschiderea expoziției a fost onorată de mulți oaspeți, printre alții Olimpia Barchańska și Bogdan Ionescu de la Institutul Cultural Român din Varșovia, Ignat Timar – președintele Asociației Polono-Române din Cracovia precum și locuitori ai Cracoviei cărora le este apropiată ideea artei paneuropene.

Întâlnirea s-a desfășurat într-o foarte plăcută atmosferă la un pahar de vin românesc și moldovenesc.

Trad. St. Iachimovschi

Peisaj w Oron Sugalag (2013) n., olej/plóno, 50x60cm)

Dlaczego podróżuję? Lubię to. Każdy coś lubi i czegoś nie lubi. Nie lubię monotonii, odrętwienia. Oscyluję. Potrzebuję przemian czasami gwałtownych, czasami aksamiłnych. Podróż sprawia mi radość, przyjemność i satysfakcję. Jestem człowiekiem drogi, pielgrzymem. Pielgrzymuję do różnorodnych światów z ich odrębnymi światylniami, do rozmaitych kultur, w poszukiwaniu przardżnych tradycji, rytuałów, które mnie oczarowują. W świat fantazji i niewypowiedzianej poezji. Wypatruję ciekawych miejsc. Często przypominają mi urzane i pojete obrazy malarskie. Uciekam od rutyny codzienności, narzuconych przez życie lamigłówek. Szukam porozumienia. Szukam własnego Ja. Zobaczyłem sporo miejsc, miast, krajów, sporo jeszcze przede mną, jeszcze wiele do odkrycia. Co znalazłem, co znajduję w podróżach? Za każdym razem coś nowego, nawet w miejscach, przez które przewijałem się nie raz. Czerpie inspiracje, natchnienie, napotykam motywy dia nowych prac. Często pracuję na miejscu. Peregrynuję od obrazu do obrazu. Od emocji do emocji. Spotykam ludzi, przejmuję od nich wiedzę, mądrość. Wędrując znajduję spokój. Myślę. Zastanawiam się nad sobą i nad przyszłością. Nad swoim miejscem wśród ludzi.

Sergie Vasilendiuc

Suceava

Prezes Gerwazy Longher i dyrektor Vasile Ilie

În ziua de 21 aprilie a.c., la Centrul Județean de Conservare și Promovare a Culturii Tradiționale a fost vernisată expoziția „Afișul Polonez”. Organizatori ai expoziției au fost Muzeul Bucovinei, Institutul Polonez din București care a pus la dispoziție lucrările expuse și Uniunea Polonezilor din România cu sediul la Suceava, iar gazdă a fost Vasile Ilie, directorul Centrului.

Vernisarea a avut loc în prezența deputatului Ghervazen Longher – președintele Uniunii Polonezilor din România, a vicepreședintelui Cazimir Longher, a președintei Asociației Polonezilor din Suceava – Stanislava Iachimovschi, a lucrătorilor Muzeului Bucovinei, altor invitați precum și a publicului interesat.

Mai întâi a luat cuvântul George Ostafi de la Muzeul Bucovinei care a mulțumit directorului

Suczawa

21 kwietnia tr. w Wojewódzkim Centrum Konserwacji i Promocji Kultury Tradycyjnej odbyło się otwarcie wystawy współczesnego polskiego plakatu. Jej organizatorami było Muzeum Bukowiny, Instytut Polski w Bukareszcie, który udostępnił wystawiane prace, i Związek Polaków w Rumunii, a gospodarzem wystawy – dyrektor Centrum Vasile Ilie.

Ze strony Związku Polaków w Rumunii w wernisażu udział wzięli: prezes Gerwazy Longher, wiceprezes Kazimierz Longier i prezes Stowarzyszenia Polaków w Suczawie Stanisława Jakimowska, a także pracownicy Muzeum Bukowiny, zaproszeni goście oraz zainteresowana publiczność.

Wystawę otworzył George Ostafi z Muzeum Bukowiny, który podziękował dyrekcji Wojewódzkiego Centrum Konserwacji i Promocji Kultury Tradycyjnej za przestrzeń udostępnioną na potrzeby wystawy. Wspomnił, że plakat polski gości w Suczawie po raz drugi. W 2004 r. Muzeum Bukowiny prezentowało

Od lewej: Stanisława Jakimowski, George Ostafi i Kazimierz Longier

wystawę polskiego plakatu do rumuńskich filmów wyświetlanych w Polsce.

Stanislava Jakimowska zapoznała następnie obecnych z ostatnimi 60 latami sztuki plakatu w Polsce oraz polską szkołą plakatu stworzoną przez Henryka Tomaszewskiego.

Gerwazy Longher potwierdził otwartość Związku Polaków w Rumunii na wszelkie przejawy promocji polskiej kultury, a Vasile Ilie podkreślił, że wystawa jest prawdziwym wydarzeniem dla suczawskiej publiczności. W imieniu Muzeum Bukowiny głos zabrała wicedyrektor Doina Creangă.

Centrului Județean de Conservare și Promovare a Culturii Tradiționale pentru spațiul generos oferit expoziției. A menționat că este a doua expoziție de afiș polonez, după cea din 2004 când Muzeul Bucovinei a găzduit expoziția poloneză de afișe ale filmului românesc proiectat în Polonia.

Stanislava Iachimovschi s-a referit la istoria de 60 ani a afișului polonez, despre școala afișului polonez întemeiată de Henryk Tomaszewski.

Ghervazen Longher a declarat că Uniunea Polonezilor este deschisă tuturor manifestărilor care promovează cultura poloneză, iar Vasile Ilie a subliniat că expoziția este un eveniment pentru publicul sucevean. Din partea Muzeului Bucovinei a vorbit Doina Creangă, director adjunct al instituției.

Prezentată la Suceava, în zilele de 21 martie-19 mai, colecția cuprinde 80 de afișe a trei reprezentanți contemporani ai „școlii poloneze a afișului”: Tomasz Bogusławski, Ryszard Kajzer și Sebastian Kubica. Toți trei reprezintă echipa de frunte a graficienilor polonezi. Ei au luat parte la numeroase expoziții individuale și de grup din întreaga lume. Sunt laureați ai unor premii și mențiuni la concursuri din Polonia și străinătate. În cursul anului 2014, colecția va fi prezentată și în alte orașe ale României, printre altele Galați, Sibiu și Oradea.

Cei prezenți au vizionat expoziția de afișe cu tematica culturală (de film, teatru, operă, spectacole de circ) apreciind stilul lapidar, economia formelor, ironia, executarea înscrisurilor.

Stanislava Iachimovschi

Zdjęcia : F. Marculeac

Prezentowana w Sucewii w dniach 21 marca-19 maja kolekcja obejmuje 80 plakatów autorstwa trzech współczesnych przedstawicieli „polskiej szkoły plakatu”: Tomasza Bogusławskiego, Ryszarda Kajzera i Sebastiana Kubicy. Wszyscy trzej reprezentują czołówkę polskich grafików. Uczestniczyli w wielu wystawach indywidualnych i zbiorowych na całym świecie. Są laureatami prestiżowych nagród i wyróżnień w konkursach w Polsce i za granicą. W ciągu roku 2014 kolekcja zostanie jeszcze zaprezentowana w innych miastach Rumunii, m.in. w Gałaczu, Sybinie i Oradea.

Na wystawie obejrzyć można plakaty o tematyce kulturalnej (filmowe, teatralne, operowe, cyrkowe). Obecni na wernisażu pozostali pod wrażeniem oszczędności ich stylu i formy, ironii oraz wykonania napisów.

Tłum. E. Wieruszewska-Calistru

Aproape un secol de viață

În ziua de 23 februarie, duminică, comunitatea polonezilor din București i-a sărbătorit pe doi dintre cei mai vârstnici membri ai săi: pe doamna Constantinescu Maria și pe domnul Klimowicz Victor, amândoi în vârstă de 91 de ani.

Doamna Maria Constantinescu s-a născut la 22 februarie 1923 la Cernăuți, în nordul Bucovinei, care aparținea la acea dată Regatului României. Făcea parte dintr-o familie numeroasă și înstărită de polonezi, Biedrzycki, care avea opt copii. După dictatul de la Viena din 1940, când nordul Bucovinei a intrat în componența Uniunii Sovietice, au urmat o serie de abuzuri ale noilor autorități, unul dintre ele fiind deposedarea de bunuri și trimiterea în Siberia a unei părți a populației. Din aceste motive, pentru a fugi din calea ocupanților sovietici și a politicii crude pe care o practicau, întreaga familie, care era și vorbitoare de limbă germană, s-a refugiat la Linz, în Austria, anexată de Germania lui Hitler în 1938. În 1945, trupele aliate și cele sovietice – care se aflau într-o cursă contra cronometru pentru a pune cât mai repede mâna pe o parte cât mai mare din teritoriul Germaniei, pe care ulterior urmau să o controleze – s-au întâlnit în Linz. Granița dintre zonele controlate de armatele aliate și de cele sovietice a fost trasată chiar pe Dunăre, fluviul care împarte orașul în două. Întâmplarea a făcut ca, în momentul în care orașul a fost împărțit de cele două armate, Maria Biedrzycki să se găsească în partea ocupată de trupele sovietice, în timp ce familia ei locuia în cealaltă parte. Nu i s-a mai permis să-și regăsească părinții și frații. Ulterior, familia ei s-a mutat în Polonia, în timp ce tânăra Maria a venit la București, la un unchi al ei din partea mamei, care lucra ca funcționar în cadrul ambasadei Poloniei din capitala României. În România, Maria, căsătorită Constantinescu, a lucrat mulți ani, apoi, ca traducător din limbile polonă și germană.

Prawie sto lat życia

W niedzielę 23 lutego Polacy z Bukaresztu świętowali 91. urodziny dwojga najstarszych członków swojej organizacji – Marii Constantinescu i Viktora Klimowicza.

Maria Constantinescu urodziła się 22 lutego 1923 r. w Czerniowcach na północnej Bukowinie, leżących wówczas w granicach Królestwa Rumunii, w licznej i zamożnej polskiej rodzinie Biedrzyckich, jako jedno z ośmiorga dzieci. Po konferencji wiedeńskiej z 1940 r., kiedy to północna Bukowina weszła w skład Związku Sowieckiego, dochodziło do szeregu nadużyć nowych władz, na przykład wywłaszczeń i zsyłek na Syberię części mieszkańców. Z tego powodu, w obawie przed sowieckimi okupantami i ich okrutną polityką, cała rodzina, władająca także językiem niemieckim, schroniła się w Linz, w Austrii, zaanektowanej przez Hitlera w 1938 r. W 1945 r. wojska alianckie i sowieckie – rywalizujące ze sobą w kwestii zajęcia i kontroli jak największej części niemieckiego terytorium – spotkały się właśnie w Linz. Granicę pomiędzy kontrolowanymi terytoriami wyznaczono na Dunaju, który rozdzielał miasto na dwie części. Przypadek sprawił, że w momencie podziału miasta Maria Biedrzycka znajdowała się w części okupowanej przez wojska sowieckie, podczas gdy cała jej rodzina mieszkała w drugiej części. Nie pozwolono jej wrócić do rodziców i braci. W późniejszym czasie jej rodzina przeniosła się do Polski, a młoda Maria przyjechała do Bukaresztu, do wuja ze strony matki, pracującego tam w polskiej ambasadzie. W Rumunii Maria, po mężu Constantinescu, pracowała wiele lat jako tłumacz z polskiego i niemieckiego. Z rodziną spotkała się dopiero w 1956 r. w Polsce. Były to losy pełne cierpienia, bo naznaczone okrutną historią drugiej wojny światowej.

Także życie Viktora Klimowicza zależne było od bezlitosnych zawirowań historii. Urodził się on 8 lutego 1923 r. w małej polskiej osadzie Teiosa, która z czasem stała się częścią miasta Bielce, w Besarabii, wchodzącej wówczas w skład Rumunii. Gdy front

S-a revăzut cu familia ei abia în 1956, în Polonia. O viață plină de suferință, marcată de istoria crudă a celui de-al doilea război mondial.

Și viața lui Viktor Klimowicz a fost prinsă în vârtejul nemilos al istoriei. S-a născut la 8 februarie 1923 într-o mică așezare de polonezi, Teiosa, care a intrat, cu timpul, în componența orașului Bălți, din Basarabia, aflată la acea dată în componența României. În momentul în care frontul celui de-al doilea război mondial a ajuns în Basarabia, la presiunea armatelor sovietice, în 1944, Viktor, care avea 21 de ani, a fost obligat să se refugieze în România. Armatele sovietice victorioase recrutau toți tinerii din teritoriile eliberate de sub controlul Germaniei și îi trimiteau la război împotriva României, iar Viktor nu vroia să lupte împotriva țării în care se născuse. În timp ce se refugia spre București cu trenul încărcat până la refuz de refugiați, i s-au furat valiza, actele și banii. A rămas doar cu hainele de pe el. A fost înrolat la aviație și trimis pe front, dar războiul era pe sfârșite. După ce a fost lăsat la vatră, Viktor a început pas cu pas, cu foarte multă tenacitate, îndeplinind orice muncă pentru ca să se întrețină, să-și construiască un viitor. Astfel a reușit să termine două facultăți, să ajungă până la funcția de director de întreprindere și să-și întemeieze o familie.

Pentru a-i omagia pe cei doi, membrii comunității polonezilor din București au organizat o întâlnire. În numele membrilor, doamna Eugenia Duță le-a urat celor doi să ne ferească cu prezența lor o sută de ani și mai mult, să se bucure de sănătate, de viață, să nu-i doară nimic, să fie senini, să aibă zile fericite și fără griji, să guste satisfacția dată de dragostea și de respectul celorlalți. Toată lumea a cântat apoi „Sto lat!” (o sută de ani), cântec care în cazul celor doi nonagenari pare o urare aproape îndeplinită. Cei doi seniori sunt foarte aproape de această realizare formidabilă, atât de rară, de a se mândri cu o sută de ani de viață, de necazuri suferite, de greutăți depășite și de bucurii trăite din plin.

Text și foto: Gabriel Klimowicz

drugiej wojny światowej dotarł do Besarabii, pod presją wojsk sowieckich w 1944 r. 21-letni Viktor zmuszony był do ucieczki do Rumunii. Zwycięskie wojska sowieckie wcielały do swej armii wszystkich młodych z terytoriów wyzwolonych spod okupacji niemieckiej i wysyłały ich do walk przeciwko Rumunii, a Viktor nie chciał walczyć przeciwko krajowi, w którym się urodził. Podczas ucieczki do Bukaresztu w zapełnionym uchodźcami pociągu skradziono mu walizkę, dokumenty i pieniądze. Został z tym, co miał na sobie. Wcielono go do lotnictwa i wysłano na front, ale wojna miała się już ku końcowi. Po wyjściu do rezerwy Viktor krok po kroku, wytrwale, mając się każdej pracy, budował swoją przyszłość. Zdołał w ten sposób ukończyć dwa fakultety, zostać dyrektorem przedsiębiorstwa i założyć rodzinę.

Polacy z Bukaresztu zorganizowali specjalne spotkanie dla uczczenia urodzin Marii Constantinescu i Viktora Klimowicza. W imieniu członków organizacji Eugenia Duță złożyła im życzenia, aby radowali nas swoją obecnością sto lat i dłużej, cieszyli się zdrowiem, życiem bez bolączek i w jasności umysłu, dniami szczęśliwymi, bez trosk i pełnymi satysfakcji z miłości i szacunku innych. Wszyscy następnie odśpiewali „Sto lat” – życzenie, które w przypadku obu dziewięćdziesięciolatek wydaje się być prawie spełnione. Oboje seniorzy są bardzo bliscy tego nadzwyczajnego, rzadkiego osiągnięcia, aby poszczycić się przeżyciem stu lat, wypełnionych najpierw złymi doświadczeniami, potem przezwyciężeniem trudności i wreszcie pełnią radości.

Tłum. E. Wieruszewska-Calistru

Polonus

tel/fax: 0040 (230) 520355

redactia_polonus@yahoo.com

www.dompolski.ro

ISSN 1223-4192

Redaktor naczelny:

Stanisława Jakimowska

Redagowany przez/Redactat de:

Kazimierz Longier (KL)

– redaktor techniczny

Zdjęcia na okładkach: dreamstime.com

Barbara Breabă

Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Iwona Olszewska-Marculeac

Tipografia:

